

महाराष्ट्र विधानपरिषद

पहिले अधिवेशन, २०२२

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

बुधवार, दिनांक १६ मार्च, २०२२ / फाल्गुन २५, १९४३ (शके)

(१) मुख्यमंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री		
(३) गृहनिर्माण मंत्री		
(४) नगरविकास, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ४२

नागपूर येथील मानेवाडा विभागात ई-लायब्ररी सुरु करण्याबाबत

- (१) * १२४८८ श्री.अभिजित वंजारी : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) नागपूर येथील मानेवाडा विभागात रुपये १० कोटी खर्च करून बांधण्यात आलेली ई-लायब्ररीचा वापर होत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, एनआयटी स्पर्धा परिक्षेच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन मिळावे यादृष्टीकोनातून ई-लायब्ररी सुरु करण्याकरीता नागरिक व विद्यार्थ्यांकडून मागणी होत असल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर ई-लायब्ररी सुरु करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१), (२), (३) व (४) “महानगरपालिका क्षेत्रात मूलभूत सोई सुविधांचा विकास” योजनेतर्गत शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण-२०१९/प्र.क्र.१/नवि-१६, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये नागपूर महानगरपालिका क्षेत्रात ई-लायब्ररी या कामाकरीता प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली असून दिनांक ८ मार्च, २०१९ अन्वये रुपये ५.०० कोटी निधी वितरित करण्यात आला आहे.

सदर कामासाठी “नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर” ही कार्यान्वयन यंत्रणा निश्चित करण्यात आली आहे.

सदर कामांवर रुपये २.६६ कोटी निधी खर्च झाला असल्याचे तसेच काम प्रगतीपथावर असल्याचा अहवाल नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर यांनी सादर केला आहे.

**नवी मुंबई येथील बेलापूर किल्ल्याच्या सुशोभिकरणांतर्गत
बुरुजाचे काम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत**

(२) * १२८५१ श्री.शशिकांत शिंदे : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबई येथील शिवकालिन ऐतिहासिक बेलापूर किल्ल्याचा विकास व सुशोभिकरण करण्यासाठी सन २०१८ मध्ये रुपये १८ कोटी खर्च करण्याचा शासनाने निर्णय घेऊन त्यामध्ये ऍम्फिथिएटर, एरियल प्लाझा, कॅफे एरिया, इंटरप्रेटेशन सेंटर, दुकाने व वॉच टॉवर इत्यादी बाबींचा समावेश करण्यात येवून त्याकरीता पुरातत्व विभागाची मान्यता घेण्यात आली नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर किल्ल्याच्या बुरुजाचे व इतर कामे निकृष्ट दर्जाची केलेली असल्यामुळे, किल्ल्याच्या बुरुजावर लोखंडी बीमचा भार आल्याने दिनांक १२ जून, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास बुरुज ढासळण्याची दुर्घटना घडल्याने किल्ल्याशेजारील बसमधून प्रवास करणारी महिला जखमी झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर किल्ल्याच्या विकास व सुशोभिकरणाचे काम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत दुर्गप्रेमी व शिवप्रेमींनी शासनाकडे तक्रारी केल्या होत्या, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर तक्रारींच्या अनुषंगाने मा.मंत्री महोदयांनी चौकशीचे आदेश देवून सर्व संबंधितांविरुद्ध कारवाई करण्याचे त्याचवेळी आदेशित केलेले असतानाही सदरचे काम चालू ठेवण्यात आल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, किल्ल्याच्या बुरुजासाठी आतापर्यंत रुपये ३ कोटी एवढा खर्च झाला असून ती रक्कम संबंधित ठेकेदाराला अदा करण्यात आली असल्याचे तसेच, सदर कामाचे स्ट्रक्चरल ऑडीट करण्यात आले नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्या संबंधित कंत्राटदाराचे नाव काळ्या यादीत टाकून त्याचेविरुद्ध व त्याला सहाकार्य करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सिडकोने मे.किमया आर्किटेक्स या संवर्धन वास्तुशास्त्रज्ञाची बेलापूर किल्ल्याच्या जीर्णोध्दारासाठी नेमणूक केली होती. त्यांनी दिलेल्या आराखड्यानुसार संवर्धन व जीर्णोध्दाराची कामे सिडकोमार्फत करण्यात येत होती.

तथापि, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालय संचालनालयाने दिनांक १६/०९/२०२० व दिनांक ०७/१०/२०२० रोजी बेलापूर किल्ला या स्मारकावरील सुशोभिकरण व संवर्धन कार्याकरीता पुर्वपरवानगी आवश्यक असल्याचे व सदर कामे पुरातत्वीय विभागाच्या निकष व संकेतानुसार करणेबाबत सिडकोस कळविले होते. त्यानुषंगाने सिडकोचे अधिकारी व संचालनालयाचे प्रतिनिधी यांचेकडून संयुक्त स्थळपाहणी करण्यात आली. त्यानंतर सिडकोने सादर केलेला फेरप्रस्तावातील सर्व तांत्रिक बाबींची पडताळणी करून संचालनालयाने दिनांक ०४/०३/२०२१ रोजी ना-हरकत परवानगी दिली आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

सततच्या पावसाच्या माऱ्यामुळे व शेजारील जड वाहतुकीच्या हादऱ्यांमुळे चौकोनी बुरुजाचा काही भाग ढासळला आहे.

(३) यासंदर्भात दिनांक ०७/०९/२०२० रोजी पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालय, संचालनालयाकडे तक्रार केली आहे.

(४) प्रस्तुत प्रकरणी पुरातत्व संचालनालयाने दिनांक २२/०४/२०२१ च्या पत्रान्वये पुढील कार्यादेशानंतर किल्ल्याचे काम हाती घेणेबाबत सिडकोस कळविल्यामुळे तेव्हापासून सदरचे काम स्थगित ठेवण्यात आले आहे.

(५) हे अंशतः खरे आहे.

बेलापूर किल्ल्याचा बुरुज व किल्ल्यातील इतर विकास कामांकरिता सदरचा खर्च झाला आहे. बेलापूर किल्ल्याचे संवर्धन ही योजना सुरु करण्यापुर्वी संवर्धन वास्तुशास्त्रज्ञ यांचेमार्फत स्ट्रक्चरल ऑडीट करण्यात आले आहे.

(६) बेलापूर किल्ल्याचा चौकोनी बुरुज ढासळण्याच्या घटनेनंतर तांत्रिक बाबींची पडताळणी करण्याकरीता सिडकोने चौकशी समिती गठीत केली आहे.

रायगड जिल्ह्यातील प्रकल्पग्रस्तांना १२.५ टक्के योजनेंतर्गत सिडकोचा भूखंड मिळण्याबाबत

(३) * १२५२ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे धुतुम (ता.उरण, जि.रायगड) येथील श्री.दत्त ठाकुर यांची जमीन सिडकोने सन १९८४ मध्ये संपादित केली असून जमिनीच्या मोबदल्यात १२.५० टक्के योजनेतील भूखंड देण्यास सिडकोकडून विलंब झाल्यामुळे श्री.दत्त ठाकुर यांनी सिडको कार्यालयात आत्महत्या करण्याचा प्रयत्न केल्याचे दिनांक १ नोव्हेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नवी मुंबईसह रायगड जिल्ह्यातील सिडकोने संपादित केलेल्या जमिनींना १२.५० टक्के योजनेचा लाभ देण्यासंदर्भात नगरविकास विभागाकडे प्रस्ताव सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने प्रस्तावाबाबत निर्णय घेऊन संपादित जमिनीचा मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे,

श्री.दत्तु भिवा ठाकुर व इतर यांची मौजे-नवघर, ता.उरण, जि.रायगड येथील एकूण २-८७-३ हे.आर. इतकी जमीन नवी मुंबई प्रकल्पासाठी संपादित झालेली असून त्यापैकी क्षेत्र १-१६-० हे.आर. क्षेत्र १२.५% योजनेतर्गत भूखंड वाटपासाठी पात्र आहे. उर्वरित क्षेत्र १-७०-८ हे. आर. नियाज खातेशी संबंधित असल्याने शासन निर्णय, दिनांक ०६/०३/१९९० व दिनांक २८/१०/१९९४ मधील तरतुदीनुसार १२.५% योजनेतर्गत पात्र ठरत नाही. तसेच, पात्र क्षेत्रासाठी १००० चौ.मी. चा भूखंड देय असून त्यांना द्रोणागिरी नोड येथे भूखंड क्र.५६, सेक्टर क्र.५९, क्षेत्र ३०० चौ.मी. भूखंडाचे वाटप पूर्ण करण्यात आले असून शिल्लक ७०० चौ.मी. ची भूखंड पात्रता संभाव्य सोडतीमध्ये समाविष्ट करण्यात आलेली आहे.

(२) व (३) नवी मुंबई प्रकल्पासाठी संपादित करण्यात आलेल्या जमिनीबाबत शासन निर्णय, दिनांक ०६/०३/१९९० व दिनांक २८/१०/१९९४ मधील तरतुदीनुसार १२.५ टक्के योजनेतर्गत संबंधितांना भूखंड वाटपाची कार्यवाही सिडकोकडून करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतील सफाई कामगारांच्या वसाहतींचा
आश्रय योजनेतर्गत पुनर्विकास करण्याबाबत**

(४) * १२०८९ श्री.प्रसाद लाड, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.राजहंस सिंह, श्री.रमेश कराड, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रवीण दटके, डॉ.रणजित पाटील, श्री.सुनिल शिंदे : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतील सफाई कामगारांच्या वसाहतींच्या आश्रय योजनेतर्गत सुरु असलेल्या पुनर्विकासाच्या कामामध्ये रुपये १८८४ कोटींचा गैरव्यवहार झाला असून, सफाई कामगारांना मालकी हक्काने घरे न देता पुन्हा सेवा निवासस्थानातच ठेवले जाणार आहे, त्यामुळे याप्रकरणाची चौकशी करून दोषींवर कारवाई करण्याच्या मागणीबाबतचे एक सविस्तर निवेदन महानगरपालिकेतील एका पक्षनेत्यांनी मा.मुख्यमंत्री, मा.नगरविकास मंत्री, आयुक्त, महानगरपालिका, मुंबई इ. यांचेकडे सादर केले आहे, सदर निवेदनावर कोणतीही कारवाई न झाल्याने मा.राज्यपाल यांचेकडे एका शिष्टमंडळाने दिनांक १८ डिसेंबर, २०२१ रोजी निवेदन सादर केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सफाई कामगारांसाठी सुरु करण्यात आलेल्या आश्रय योजनेची चौकशी करण्याचे निर्देश मा.राज्यपाल यांनी लोकायुक्तांना माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सफाई कामगारांच्या १२ वसाहतींचा आश्रय योजनेतर्गत पुनर्विकास करण्याचे काम ठाणे महानगरपालिकेतील कंत्राट शायोना कार्पोरेशन कंपनीला देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, निविदा प्रक्रियेत किमान ३ कंपन्यांनी सहभाग घेऊन स्पर्धात्मक निविदा प्रक्रिया होणे अपेक्षित असून, एकमेव निविदा प्राप्त झाल्यास पुनर्निविदा मागविण्याबाबत केंद्रीय दक्षता आयोगाची मार्गदर्शक तत्वे असतानाही याबाबत उप अभियंता यांनी कोणतीही कार्यवाही न करता एकमेव कंपनीला रुपये १६०० कोटींचे काम देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींवर कारवाई करून सफाई कामगारांच्या ३९ वसाहतींचा पुनर्विकास करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात सफाई कामगारांच्या ४६ वसाहती असून त्यामधील साधारणतः २९८१६ सफाई कामगारांपैकी अंदाजे ५५९२ सफाई कामगारांना महानगरपालिकेमार्फत सेवा निवासस्थाने देण्यात आली आहेत. सफाई कामगारांच्या सद्यःस्थितीत मोडकळीस आलेल्या चाळी व इमारतींचा (वसाहतींचा) आश्रय योजनेतर्गत पुनर्विकास करून अंदाजे १४००० घरे बांधण्याची कार्यवाही महानगरपालिकेमार्फत सुरु आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे सफाई कामगारांसाठी मालकी हक्काची घरे बांधण्याकरीता महानगरपालिका हद्दीत जागा उपलब्ध नसल्यामुळे प्रथमतः सेवानिवासस्थाने उपलब्ध करून देऊन तदनंतर जागा उपलब्ध झाल्यास डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर श्रमसाफल्य आवास योजनेतर्गत मालकी हक्काच्या सदनिकांसाठी प्रक्रिया राबविणे शक्य होईल. तसेच, सदर प्रकरणी मा.लोकप्रतिनिधी यांनी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे पत्रव्यवहार केला आहे.

(२) मा.राज्यपाल महोदयांनी मा.लोक आयुक्त यांना माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान मुंबई महानगरपालिकेच्या सफाई कर्मचाऱ्यांसाठी सुरु करण्यात आलेल्या आश्रय योजनेची चौकशी करण्याचे निर्देश दिले असल्याबाबत माहिती उपलब्ध नसल्याचे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

परंतु, मे.शायोना कॉर्पोरेशन या कंत्राटदाराची आर्थिक क्षमता न तपासता कंत्राट दिल्याच्या वृत्तपत्रामधील बातमीच्या अनुषंगाने स्वाधिकारे चौकशी करण्याकरीता, सविस्तर अहवाल सादर करण्याचे आदेश मा.लोकआयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांनी दिनांक २०/०८/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये महानगरपालिकेस दिले होते. त्यानुषंगाने महानगरपालिकेने माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये मा.लोकआयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांना अहवाल सादर केला आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या ३५ वसाहतींचा पुनर्विकास करण्यासाठी ११ गट तयार करून डिझाइन अँड बिल्ट टर्नकी बेसिस (Design and Built Turnkey Basis) च्या निविदांकरीता महानगरपालिका आयुक्तांची मान्यता घेऊन वृत्तपत्रांमध्ये दिनांक ११/०९/२०१९ रोजी प्रथम जाहिरात प्रकाशित करण्यात आली. तथापि, निविदांमध्ये येत असलेल्या विविध अडचणी व तांत्रिक कारणास्तव सदर निविदांची मुदत, २ परिशिष्ट व ५ शुद्धिपत्रकांद्वारे

विविध अटी व शर्ती सहित दिनांक २९/०२/२०२० पर्यंत वाढविण्यात आली. तथापि, कमी प्रतिसादामुळे व झालेल्या बऱ्याच बदलांमुळे सदर निविदा रद्द करण्यात आली.

तदनंतर महानगरपालिका आयुक्तांच्या मंजूरीने दिनांक २८/०४/२०२० रोजीच्या वृत्तपत्रास जाहिरात प्रकाशित करून फेर-निविदा मागविण्यात आल्या. तदनंतर गट २ व गट ३ च्या (१२ वसाहतींच्या) निविदांना ९ वेळा मुदतवाढ व अंदाजे ५ महिने कालमर्यादा देऊनही दिनांक ०६/११/२०२० रोजी प्रत्येकी १ अंतिम प्रतिसाद प्राप्त झाला.

सफाई कमगारांच्या वसाहती या सन १९६० दरम्यानच्या असून सद्यःस्थितीत जीर्णोवस्थेत आहेत. त्यामुळे कोणत्याही प्रकारचा अनुचित प्रकार व जिवितहानी टाळण्यासाठी सदर वसाहतींचा पुनर्विकास करणे गरजेचे होते. निविदांना ९ वेळा मुदतवाढ व अंदाजे ५ महिने कालमर्यादा देऊनही येणारा अल्प प्रतिसाद व निविदा प्रक्रियेत होत असलेला कालपच्यव लक्षात घेऊन गट-२ व गट-३ (१२ वसाहतींचा पुनर्विकास) या निविदांचे एकमेव प्रतिसाद असलेले लिफाफे उघडण्यात आले, असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(५) सदर प्रकरणी कोणत्याही प्रकारची अनियमितता झाली नसल्यामुळे चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नसल्याचे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला-अकोट (जि.अकोला) महामार्गाच्या दुरुस्तीचे काम जलदगतीने करण्याबाबत

(५) * ११९६५ श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.संजय दोंड, श्री.अरुण लाड : तारांकित प्रश्न क्रमांक ९१६ ला दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोला-अकोट (जि.अकोला) या ४५ कि.मी. महामार्गाचे गत चार वर्षांपासून काँक्रीटकरणेचे काम संधगतीने सुरु असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, देवरी फाटा ते रौंदळा, अडसुळ फाटा, चोहोट्टाबाजार, बळेगांव फाटा, पाटसुळ रेल्वे या ठिकाणी रस्त्यांची दुरुवस्था झाली असल्याने अनेक अपघात वारंवार घडत असून, दिनांक ११ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास रौंदळा नजीक कार झाडावर आदळून चार युवकांचा मृत्यू झाल्याची घटना घडली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शेगाव मार्गावरील पाटसुळ रेल्वेजवळ व अकोला-अकोट मार्गावरील बळेगांव फाटा येथे वन विभागाची जागा असलेल्या परिसरात अपघाताचे प्रमाण वाढत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अकोला-अकोट महामार्गाच्या दुरुस्तीचे काम जलदगतीने करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण : (१) अकोला-अकोट रा.म.क्र.१६१ ए रस्त्याच्या ३९.२९ कि.मी. लांबीमध्ये सुधारणा व पुनःस्थापनेचे काम ऑगस्ट, २०१७ मध्ये हाती घेण्यात आले होते. तथापि, कंत्राटदाराकडून कामाची गती राखून विहित मुदतीत काम पूर्ण न झाल्यामुळे सदर करारनामा जून, २०२० मध्ये समाप्त करण्यात आला. त्यानंतर उर्वरित कामासाठी नव्याने निविदा निश्चित करून नोव्हेंबर २०२० मध्ये कार्यारंभ आदेश देण्यात आले आहेत. सद्यःस्थितीत काम प्रगतीपथावर आहे. तथापि, कोविड-१९ परिस्थितीमुळे कामाची गती राखणे शक्य झाले नाही.

(२) शेगांव-देवरी रा.म.क्र.५४८ सी वरील देवरी फाटा ते रौंदळा मधील काम पाटसुळ येथील वन विभागातील ३५० मी. लांबी वगळता व अडसुळ फाटा येथील रस्त्याचे काम पूर्ण झाले असून रस्ता वाहतुकीस सुस्थितीत आहे.

पाटसुळ येथील वन विभागाच्या हरकतीमुळे प्रलंबित असलेले ३५० मी. चे काम वन विभागाची परवानगी प्राप्त होताच दिनांक १२/०१/२०२२ रोजी सुरु करण्यात आले आहे.

अकोला-अकोट रस्त्यावरील चोहोट्टाबाजार येथील रस्त्याचे काम प्रगतीपथावर असून काँक्रीटकरणेचे काम पूर्ण झालेली लांबी वाहतुकीसाठी खुली करण्यात आली असून उर्वरित लांबी देखील लवकरच वाहतुकीसाठी सुरु होणार आहे.

बळेगांव फाटा येथील वन विभागाच्या हरकतीमुळे प्रलंबित असलेले ३२० मी. लांबीचे काम वन विभागाची परवानगी प्राप्त होताच दिनांक १३/०१/२०२२ रोजी सुरु करण्यात आले आहे.

दिनांक १० जानेवारी, २०२२ रोजी रौंदळा ते पाटसुळ दरम्यान भरधाव कार अनियंत्रित होऊन झाडावर आदळल्याने चार युवकांचा दुर्दैवी मृत्यू झाल्याची घटना घडली आहे.

(३) शेगांव-देवरी मार्गावरील पाटसुळ रेल्वे जवळ व अकोट-अकोला मार्गावरील बळेगांव फाटा येथे वन विभागाच्या हरकतीमुळे प्रलंबित राहिलेल्या रस्त्याची लांबी वगळता पूर्ण झालेल्या काँक्रीट रस्त्यावरून भरधाव येणाऱ्या वाहनांचा वेग नियंत्रित न झाल्यास अपघाताची शक्यता राहते.

(४) अकोला-अकोट महामार्गाचे काम व शेगांव-देवरीवरील उर्वरित काम लवकरच पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

अपघात होऊ नयेत यादृष्टीने रस्त्यावर आवश्यक सुरक्षा उपाययोजना जसे वेग मर्यादा फलक, सूचना फलक इ.लावण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कल्याण-डोंबिवली (जि.ठाणे) महानगरपालिकेच्या आरक्षित
भूखंडावर अनधिकृत इमारतींचे बांधकाम केल्याबाबत**

(६) * १२३०९ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.प्रसाद लाड, श्री.गोपिचंद पडळकर :
सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कल्याण-डोंबिवली (जि.ठाणे) येथील शासन मालकीच्या गुरचरण आणि वतन जमिनीवर तसेच महानगरपालिकेच्या आरक्षित भूखंडावर भूमाफिया आणि विकासकांनी अनधिकृतरीत्या इमारतींचे बांधकाम केल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, तलाठी, सर्कल आणि तहसिलदार यांचेशी भूमाफियांनी आर्थिक संगनमत करून शासनाचा कोट्यवधी रुपयांचा महसूल बुडविला असून, कल्याण-डोंबिवलीतील ४५० हेक्टर जमीन विक्रीचा गैरव्यवहार निदर्शनास आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी व नगरसेवकांनी शासनाकडे तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने गुरचरण जमिनीची बेकायदेशीर खरेदी-विक्री करणाऱ्या दोषी अधिकारी व विकासकावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका येथील शासन मालकीच्या गुरचरण आणि वतन जमिनीवर तसेच महानगरपालिकेच्या आरक्षित भूखंडावर भूमाफिया आणि विकासकांनी बेकायदेशीररीत्या इमारतींचे बांधकाम करून टॉवर उभारले, अशी वस्तुस्थिती नसल्याचे, महानगरपालिकेने कळविले आहे.

तथापि, कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका क्षेत्रात एकूण १७१७ आरक्षित भूखंड असून महानगरपालिकेच्या ताब्यात असलेल्या एकूण ५२५ भूखंडापैकी ४९६ भूखंड विकसित/खुले असून, १६ भूखंडावर अंशतः तर १३ भूखंडावर पूर्णतः अतिक्रमण आहे, ही वस्तुस्थिती आहे.

(२) ही बाब वस्तुस्थितीवर आधारित नसल्याचे जिल्हाधिकारी, ठाणे कार्यालयाच्या अहवालात नमूद केले आहे.

(३) अशा आशयाची तक्रार श्री.वामन म्हात्रे, माजी नगरसेवक यांनी दिनांक ११/१२/२०२१ रोजी आयुक्त, कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका यांचेकडे केली, हे खरे आहे.

(४) कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका क्षेत्रातील गुरचरण जमिनीची बेकायदेशीर खरेदी-विक्री केली, ही बाब वस्तुस्थितीस धरून नाही. तथापि, यापुर्वी शासकीय जमिनीवरील अनधिकृत बांधकामांबाबत नियमानुसार कार्यवाही करण्यात आली असल्याचे जिल्हाधिकारी, ठाणे कार्यालयाने कळविले आहे.

कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेच्या प्रभागक्षेत्र कार्यालयामार्फत अनधिकृत बांधकामांविरूद्ध विहित केलेल्या कार्यप्रणालीनुसार (S.O.P.) वेळोवेळी कार्यवाही करण्यात येते.

सन २०१५ ते २०२१ या कालावधीत कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेच्या १० प्रभागक्षेत्र कार्यालयामार्फत ११,४४२ अनधिकृत बांधकामे निष्कासित करण्यात आली असून ४५५ अनधिकृत बांधकामधारकांविरूद्ध महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम १९४९ व महाराष्ट्र प्रादेशिक नगररचना अधिनियम, १९६६ अंतर्गत गुन्हे दाखल केले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चंद्रपूर जिल्ह्यातील ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्पातील बाधितांना
मूलभूत सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(७) * १२३२३ श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्पाचा (जि.चंद्रपूर) विस्तार करतांना सन २००७ मध्ये कोळसा येथील ४९ कुटुंबे व बोटेझरी येथील २० कुटुंबांचे पुनर्वसन भगवानपूर येथे केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पुनर्वसित कुटुंबांना मूलभूत सुविधा व शेतीला योग्य प्रमाणात सिंचन उपलब्ध होत नसल्याचे दिनांक २६ डिसेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, भगवानपूर येथील पुनर्वसित कुटुंबांना मूलभूत सोयी सुविधा, रोजगार व पिकांना पाणी इ. उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) सन २००७ मध्ये कोळसा येथील ४९ कुटुंब व बोटेझरी येथील ७९ कुटुंब असे एकूण १२८ कुटुंबांचे पुनर्वसन भगवानपुर येथे करण्यात आले आहे.

(२) व (३) भगवानपूर येथे पुनर्वसित झालेल्या कुटुंबियांना खालीलप्रमाणे विविध सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत.

महसूल व वन विभाग शासन निर्णय दिनांक १७/०७/२००० अन्वये विविध १८ नागरी सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत.

प्रती कुटुंब रुपये ४७,०००/- प्रोत्साहनात्मक रक्कम अदा करण्यात आली आहे.

जनावरांसाठी गोठा बांधकामासाठी प्रती कुटुंब रुपये ५८,०००/- स्टेट कॅम्पा मधून अदा करण्यात आले आहेत.

वैयक्तिक शौचालय बांधण्यासाठी प्रती कुटुंब रुपये १३,०००/- ताडोबा-अंधारी व्याघ्र संवर्धन प्रतिष्ठानमधून अदा करण्यात आले आहेत.

मौजे भगवानपूर येथील लाभार्थ्यांना पूर्वी वाटप करण्यात आलेल्या शेत जमिनी व्यतिरीक्त प्रती कुटुंब २.०० हेक्टर शेत जमीन वाटप करण्यात आली आहे. तसेच शेत जमीन शेती योग्य करण्यासाठी गावकऱ्यांच्या मागणीनुसार मजगीचे कामासाठी कृषी विभागाचे दरानुसार जिल्हास्तरीय पुनर्वसन, समितीद्वारे लाभार्थ्यांना रुपये ३३.०० लक्ष अदा करण्यात आले आहे.

मौजा भगवानपूर येथील इको विकास समितीस डॉ.श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन वन विकास योजनेतर्गत गाव विकासाच्या विविध कामांसाठी रुपये २५.०० लक्ष व व्याघ्र संवर्धन प्रतिष्ठान अंतर्गत Post Rehabilitation Plan करीता रुपये ५.०० लक्ष अनुदान अदा करण्यात आले आहे.

शेती सिंचनाकरीता उपसा सिंचन प्रकल्प परिरक्षण व देखभाल करीता जिल्हास्तरीय पुनर्वसन समितीद्वारे रुपये ७१.०३ लक्ष अनुदानाचे नियोजन करून कार्यकारी अभियंता, लघु सिंचन (जल संधारण) विभाग, चंद्रपूर यांचेमार्फत सदर योजना राबविण्यात आली आहे.

शेती सिंचनाकरीता गटानुसार वैयक्तिक मोटार पंप व पाईपलाईन करीता जिल्हास्तरीय पुनर्वसन, समितीद्वारे प्रती गटानुसार रुपये २३.१५ लक्ष अनुदान लाभार्थ्यांना वाटप करण्यात आले आहे.

सन २०१५-१६ मध्ये ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्प संवर्धन प्रतिष्ठानमधून पाटबंधारे विभाग, चंद्रपूर यांना रुपये ७.९७ लक्ष अनुदान वाटप करून २ तलावाचे खोलीकरण करण्यात आलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतील नालेसफाईच्या कामामध्ये झालेल्या गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत

(८) * १२४७२ डॉ.परिणय फुके, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रसाद लाड, श्री.सुरेश धस, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रवीण दटके, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.राजहंस सिंह : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने गेल्या १५-२० वर्षांत नालेसफाईच्या कामांकरीता रुपये १२ हजार कोटी खर्च केल्याचे तसेच ब्रिमस्टोवॅड प्रकल्प, नाला रुंदीकरण प्रकल्प, पंपिंग स्टेशन व मुंबई शहरामध्ये पावसाचे पाणी तुंबू नये याकरीता केलेल्या उपाययोजनावर रुपये ६ हजार कोटींचा खर्च केल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१६ मध्ये नालेसफाईच्या कामांमध्ये निदर्शनास आलेल्या गैरव्यवहाराप्रकरणी दोषी अधिकाऱ्यांवर क्षुल्लक स्वरूपाची कारवाई करण्यात आल्यामुळे, नालेसफाईच्या कामांमध्ये झालेल्या गैरव्यवहाराची लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाकडून चौकशी करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नालेसफाईच्या कामामध्ये गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करून मुंबई मधील पावसाच्या पाण्याचा निचरा होण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) मुंबई महानगरपालिकेने ब्रिमस्टोवॅड प्रकल्प, नाला रुंदीकरण प्रकल्प, पंम्पिंग स्टेशन व मुंबई शहरामध्ये पावसाचे पाणी तुंबू नये याकरीता केलेल्या उपाययोजनांवर रुपये ६ हजार कोटींचा खर्च करण्यात आला आहे. तसेच, बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने एप्रिल, २००९ ते मार्च, २०२१ पर्यंत नालेसफाईच्या कामाकरीता रुपये ११३६ कोटी खर्च केले असल्याचे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(२) सन २०१६ मध्ये नालेसफाईच्या कामांमध्ये निदर्शनास आलेल्या गैरव्यवहार प्रकरणी दोषी अधिकाऱ्यांवर क्षुल्लक स्वरूपाची कारवाई करण्यात आल्यामुळे नालेसफाईच्या कामांत झालेल्या गैरव्यवहाराची लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाकडून चौकशी करण्याची मागणी या आशयाचे पत्र प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही.

तथापि, बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत करण्यात आलेल्या नालेसफाईच्या कामातील भ्रष्टाचाराची लाचलुचपत विभागामार्फत चौकशी करण्याबाबत मा.तत्कालीन विरोधी पक्षनेता यांचे दिनांक २२/०६/२०१५ रोजीचे पत्र प्राप्त झाल्याचे दिसून येते.

(३) सन २०१५-२०१६ या कालावधीतील नालेसफाईच्या कामात झालेल्या अनियमिततेच्या अनुषंगाने आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्या आदेशान्वये १४ कर्मचाऱ्यांना निलंबित करण्याचे आदेश देण्यात आले होते. त्यापैकी १ कर्मचारी सेवानिवृत्त झाल्याने त्यांच्या विरुद्ध निलंबनाची कार्यवाही करणे शक्य झाले नाही.

त्यानुसार, पहिल्या टप्प्यामध्ये १३ कर्मचारी व दुसऱ्या टप्प्यामध्ये ८० अशा एकूण ९३ अपचारी कर्मचाऱ्यांवर सर्वकष चौकशी पूर्ण करण्यात आली असून तदनुसार एकूण ७० अपचारी कर्मचाऱ्यांवर दंडात्मक शिक्षेचे शिक्षादेश बजाविण्यात आले आहेत. तसेच, २० सेवानिवृत्त अपचारी

कर्मचाऱ्यांबाबत त्यांच्या निवृत्ती वेतनातून दंडात्मक शिक्षेची कार्यवाही सुरु आहे. उर्वरित ३ कर्मचाऱ्यांचे दरम्यानच्या कालावधीमध्ये निधन झाले असून त्यांचेबाबत देखील यथोचित आदेश प्राप्त करण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहे. तसेच दोन्ही कंत्राटदारांवरही कारवाई करण्यात आली आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविल्यानुसार, मुंबईमधील पुरस्थिती कमी करण्याकरीता ब्रिमस्टोवॅड प्रकल्पांतर्गत प्रस्तावित केलेल्या एकूण ५८ कामांपैकी ४२ कामे पूर्ण झालेली असून १३ कामे प्रगतीपथावर आहेत व उर्वरित ३ कामांच्या निविदा प्रस्तावित आहेत. तसेच, ब्रिमस्टोवॅड प्रकल्पांतर्गत प्रस्तावित एकूण ८ पर्जन्य जल-उदंचन केंद्रांपैकी ६ पर्जन्य जल उदंचन केंद्रासाठी कंत्राटदाराची नियुक्ती करण्याकरीता निविदा प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे. मोगरा येथील पर्जन्य जल-उदंचन केंद्रासाठी निविदा मागविण्याची प्रक्रिया पूर्ण झालेली असली तरी जागेच्या मालकीबाबत प्रकरण न्यायालयात प्रलंबित आहे व न्यायालयाच्या आदेशानुसार केवळ सर्वेक्षण व आराखडे तयार करण्याचे काम प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळाच्या मुद्रांक शुल्क माफ करण्याच्या निर्णयाबाबत

(९) * ११९०४ श्री.सुनिल शिंदे : सन्माननीय गृहनिर्माण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळांतर्गत सन २०१३ पूर्वीच्या पुनर्रचित इमारतींमधील घराची मूळ मालकाने विक्री केली असली तरी, खरेदीदाराला हस्तांतरण व नियमितीकरण करता यावे म्हणून सदरच्या व्यवहारावर लागणारे मुद्रांक शुल्क माफ करण्याचा निर्णय मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर व्यवहारावर लागणारे मुद्रांक शुल्क माफ करण्याकरीता अभय योजना आणावी असा प्रस्ताव म्हाडाच्यावतीने शासनाकडे मंजूरीसाठी पाठविला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर प्रस्तावावर शासनाने कोणता निर्णय घेतला आहे, याबाबतच्या कार्यवाहीची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- डॉ. जितेंद्र आव्हाड :** (१) हे खरे नाही.
 (२) अद्याप असा प्रस्ताव शासनास प्राप्त नाही.
 (३) व (४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

नागपूर सुधार प्रन्यास बरखास्त करण्याबाबत

- (१०) * १२६१७ श्री.प्रवीण दटके, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) नागपूर शहरातील महानगरपालिका व नागपूर सुधार प्रन्यास या दोन प्राधिकरण संस्था कार्यरत असल्याने प्रशासनाला अंमलबजावणी करताना कामात अडचणी निर्माण होत असून, नागपूर सुधार प्रन्यास प्राधिकरणामुळे लोकप्रतिनिधींच्या अधिकारांवर मर्यादा येत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, महानगरपालिका व नागपूर सुधार प्रन्यास अशा दोन प्राधिकारी संस्था कार्यरत असल्याने एका संस्थेकडे कर भरायचा व कामासाठी परवानगी दुसऱ्या संस्थेकडे मागावी लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, नागपूर सुधार प्रन्यास बरखास्त करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नागपूर सुधार प्रन्यास बरखास्त करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

नागपूर सुधार प्रन्यास व नागपूर महानगरपालिका नागपूर शहराच्या विकासाकरीता वेगवेगळ्या कार्यक्षेत्रात नियोजन प्राधिकरण म्हणून कार्यरत आहेत. नागपूर सुधार प्रन्यास अधिनियम, १९३६ च्या कलम ४ नुसार नागपूर सुधार प्रन्यासच्या विश्वस्त मंडळावर १० विश्वस्तांपैकी ३ सदस्य नागपूर महानगरपालिकेचे प्रतिनिधित्व करतात तसेच शासनाद्वारे नियुक्त १ विधानसभा सदस्य व २ अशासकीय सदस्य यांचा विश्वस्त मंडळामध्ये समावेश आहे. विश्वस्त मंडळाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या धोरणात्मक निर्णयामध्ये यानुसार लोकप्रतिनिधींचा सहभाग आहे.

(२) हे खरे नाही.

नागपूर शहराकरीता जरी दोन नियोजन प्राधिकरण अस्तित्वात असले तरी नागपूर सुधार प्रन्यासच्या कार्यक्षेत्रात नियोजन प्राधिकारी म्हणून नागपूर सुधार प्रन्यासद्वारे विकास कामे करण्यात येतात. यामध्ये गुठेवारी अधिनियमांतर्गत अभिन्यास/ भूखंड नियमितीकरण करणे याकरीता आवश्यक शुल्क भरणे, विविध परवानग्या प्राप्त झ.कामांचा समावेश आहे. याकरीता नागपूर सुधार प्रन्यासकडून आवश्यक विकास शुल्क वसूल करण्यात येते. नागपूर सुधार प्रन्यास अधिनियम, १९३६ च्या कलम ५७(२) मधील तरतुदीनुसार विकसित करण्यात आलेल्या अभिन्यास/ भूखंडाचे देखभाल दुरुस्तीची कामे नागपूर महानगरपालिकेमार्फत करण्यात येतात व अभिन्यासातील भूखंड व त्यावरील बांधकामाकरीता कर वसूली महानगरपालिकेमार्फत करण्यात येते.

(३) हे खरे नाही.

(४) नागपूर शहराचा नियोजनबद्ध विकास करण्याकरीता शहरामध्ये एकच नियोजन प्राधिकारी असावे, याबाबत लोकप्रतिनिधींच्या मागणीच्या अनुषंगाने नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर ही संस्था तत्त्वतः बरखास्त करण्याबाबत दिनांक २७ डिसेंबर, २०१६ रोजी शासनाने निर्णय घेतला व अनुषांगिक अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात आला. दरम्यान मा.उच्च न्यायालयात दाखल याचिका क्र.६८/२०१८ अन्वये मा.न्यायालयाने सदरहू निर्णयाचा पुनर्विचार करण्याबाबत दिनांक १०/१०/२०१८ रोजी आदेश पारित केले. यानुसार शासनाने दिनांक १३/०८/२०१९ रोजी पुनर्विचार करून नागपूर सुधार प्रन्यासच्या

बरखास्तीचा निर्णय मागे घेतला आहे. शासन अधिसूचना दिनांक ०९/०७/२०२१ अन्वये ७ योजनांचे ७२०८ हेक्टर क्षेत्राकरीता नागपूर सुधार प्रन्यासला नियोजन प्राधिकरण म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. सद्यःस्थितीत नागपूर सुधार प्रन्यास अधिनियमातील तरतुदीनुसार नागपूर सुधार प्रन्यासचे कामकाज सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील रस्त्यांची दुरुस्ती करण्याबाबत

(११) * १२२३० श्री.राजहंस सिंह : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने गेल्या २४ वर्षांमध्ये मुंबईतील रस्त्यांच्या कामांत रुपये २१ हजार कोटी पेक्षा जास्त रुपये खर्च केल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मुंबईतील रस्त्यांची निकृष्ट दर्जाच्या कामांमुळे दुरवस्था झाली असल्याने नागरिकांची गैरसोय होत असून, निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करून रस्त्यांची दुरुस्ती करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांचेकडे निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) अशा आशयाची बातमी स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्द झाली होती ही वस्तुस्थिती आहे.

- (२) अशा आशयाच्या मागणीचे स्थानिक लोकप्रतिनिधींचे दिनांक १७/०९/२०२१ रोजीचे निवेदन बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस प्राप्त झाले आहे हे खरे आहे.
- (३) रस्त्यांच्या कामात अनियमितता आढळल्याची तक्रार बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस सन २०१५ मध्ये प्राप्त झाल्यानंतर संबंधितांवर महानगरपालिकेमार्फत खालीलप्रमाणे कारवाई करण्यात आली आहे :-

- संबंधित कंत्राटदारांना कारणे दाखवा नोटीसा बजावून त्यांना दोषारोपांच्या स्वरूपानुसार तीन वर्षांच्या कालावधीकरीता काळ्या यादीत समाविष्ट करून निविदा प्रक्रियेमध्ये सहभागी होण्यापासून प्रतिबंधित करण्यात आले. तसेच त्यांची नोंदणी निलंबित करून त्यांचेवर आर्थिक दंडात्मक कारवाई करण्यात आली.
- संबंधित त्रयस्थ गुणवत्ता लेखापरिक्षक यांना काळ्या यादीत टाकण्यात आले आहे.
- आयुक्तांनी पारीत केलेल्या आदेशान्वये नेमण्यात आलेल्या व्दिसदस्यीय चौकशी समितीच्या सर्वकष चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित १६९ अधिकाऱ्यांवर चौकशी समितीने शिफारस केल्यानुसार दोषारोपांच्या स्वरूपानुसार निलंबन, पदावनती, वेतनवाढ रोखणे, आर्थिक दंड आकारणे अशा प्रकारची कारवाई करण्यात आली आहे.

मुंबईतील खड्ड्यांची स्थिती सुधारण्याबाबत व रस्त्यांवर पडणाऱ्या खड्ड्यांचे प्रमाण कमी करण्याच्या दृष्टीने बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात आल्या/येत आहेत :-

- १२ मी. पेक्षा जास्त रुंदीच्या रस्त्यांचे सिमेंट काँक्रीटकरणाद्वारे मजबुतीकरण/सुधारणा करण्याचे धोरण अवलंबण्यात आले आहे.
- दरवर्षी पावसाळ्यादरम्यान रस्त्यांवर पडणाऱ्या खड्ड्यांची समस्या कमी करण्यासाठी सन २०२१-२२ पासून ६ मी. रुंदीवरील रस्त्यांचे सिमेंट काँक्रीटकरण टप्प्याटप्प्याने करण्यात येत आहे.
- सदर रस्त्यांची कामे स्थायी तांत्रिक सल्लागार समितीच्या निर्देशानुसार करण्यात येतात. तसेच, आयआयटी, व्हीजेटीआय, आयआरसी इत्यादी त्रयस्थ संस्थांचा आवश्यकतेनुसार सल्ला घेतला जातो व सदर रस्त्यांचा दर्जा व गुणवत्ता राखण्याचे काम कसोशीने पाळण्यात येते.
- बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील २०५५ किमी. लांबीच्या रस्त्यांपैकी महानगरपालिकेच्या अखत्यारीतील १९४१ किमी. रस्त्यांपैकी सुमारे ८०० किमी. रस्त्यांचे सिमेंट काँक्रीटकरण पूर्ण करण्यात आले आहे.
- पावसाळ्यादरम्यान खड्ड्यांचा प्रादुर्भाव उद्भवणाऱ्या उर्वरित डांबरी रस्त्यांपैकी २१८ किमी. लांबीच्या रस्त्यांचे सिमेंट काँक्रीटकरणाद्वारे सुधारणा करण्यासाठी निविदा प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली असून, सदर कामे लवकरच सुरु करण्यात येणार आहेत.

- तसेच, निधी उपलब्धतेनुसार उर्वरित रस्त्यांची काँक्रीटकरणेद्वारे सुधारणा करण्याची कामे टप्प्याटप्प्याने हाती घेण्यात येणार आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
-

**मुंबई शहर आणि उपनगरातील समुद्र किनाऱ्यांसह नदी आणि
खाड्यांजवळील कांदळवनांचे संरक्षण करण्याबाबत**

- (१२) * ११७८६ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुंबई शहर आणि उपनगरातील समुद्र किनाऱ्यांसह नदी आणि खाड्यांजवळ असलेल्या कांदळवनाच्या जंगलांपैकी २० टक्के कांदळवन जंगलात भराव टाकल्यामुळे नष्ट होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कांदळवनाचा व्हास होवून पर्यावरणाचा समतोल बिघडत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कांदळवनांचे संरक्षण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

तथापि, भारतीय वन सर्वेक्षण, डेहराडून यांनी जानेवारी, २०२२ मध्ये (ISFR-India State Forest Report २०२१) प्रसिध्द केलेल्या अहवालानुसार सन २०१९ च्या तुलनेत केलेल्या मुल्यांकनानुसार सन २०२१ मध्ये महाराष्ट्र राज्यात मुंबई उपनगरात कांदळवन आच्छादन क्षेत्रामध्ये १.०८ चौरस किलो मीटर इतकी घट झाली आहे. परंतु, मुंबई शहरातील कांदळवन आच्छादनात कोणताही बदल झालेला नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) कांदळवनाचा व्हास होऊ नये याकरीता कांदळवन संरक्षणासाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

- कांदळवन क्षेत्राचे संरक्षण व संवर्धन करण्याच्या हेतूने २०१२ पासून स्वतंत्र कांदळवन कक्ष स्थापित करण्यात आला आहे.
- शासकीय जमिनीवर असलेले एकूण १६८८४.९४०५ हे.आर क्षेत्र भारतीय वन अधिनियम, १९२७ कलम ४ अन्वये "राखीव वन" म्हणून घोषित करण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे. तसेच इतर कांदळवन क्षेत्रापैकी ११५४८.३३ हे.आर क्षेत्र उपरोक्त अधिनियमाच्या कलम २० अन्वये अंतिमतः राखीव म्हणून अधिसूचित करण्यात आले आहे.
- अवनत कांदळवन क्षेत्रावर सुमारे १९११.३३ हे.आर क्षेत्रामध्ये कांदळवनाचे वनीकरण करण्यात आले आहे.
- कांदळवन संरक्षण व उपजीविका निर्माण योजना या योजनेची सन २०१७ पासून अंमलबजावणी करण्यात येत असून त्यात स्थानिक लोकांना कांदळवन संरक्षणासाठी समाविष्ट करून घेण्यात येत आहे.
- कांदळवन क्षेत्राचे संरक्षण व संवर्धन करण्याकरीता महाराष्ट्र सुरक्षाबल मंडळ यांच्याकडील १५६ सुरक्षारक्षक नियुक्त करण्यात आले असून उपलब्ध शस्त्र, बोट, वाहने आणि इतर साधनसामुग्रीव्दारे कांदळवनांचे प्रभावीपणे संरक्षण व संवर्धन करण्यात येत आहे. कांदळवन क्षेत्रातील जवळपास ८००० बेकायदेशीर बांधकामे कांदळवन कक्षाकडून नष्ट करण्यात आलेले आहे.
- मुंबई, नवी मुंबई येथील कांदळवनाचे संरक्षणासाठी CCTV कॅमेराव्दारे सनियंत्रण करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चिखलदरा (जि.अमरावती) येथील स्कायवॉकच्या
कामाकरीता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(१३) * १२४३२ श्री.प्रविण पोटे-पाटील : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चिखलदरा (जि.अमरावती) येथे पर्यटनाचा विकास करण्याकरीता स्कायवॉकची निर्मिती करण्यात आली, परंतु सदरहू स्कायवॉकचे बांधकाम बंद असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर निसर्गरम्य ठिकाणाचा विकास वनविभागाच्या अटीमुळे तसेच निधीअभावी प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुषंगाने सदरहू स्कायवॉकच्या बांधकामासाठी निधीची तरतूद करण्याकरीता कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, तसेच सदर काम केव्हापर्यंत पूर्ण करण्यात येणार आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१), (२) व (३) सदरचा प्रकल्प हा मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पाच्या बफर क्षेत्रात तसेच राखीव वन क्षेत्रात विकसीत करण्यात येत आहे. सबब, वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० व वन्यजीव संरक्षण अधिनियम, १९७२ अंतर्गत सिडको महामंडळाने सादर केलेल्या प्रस्तावास केंद्रीय वन मंत्रालयाने काही अटी व शर्तीसह दिनांक १९/०१/२०२२ रोजी तत्वतः मंजूरी दिली आहे. संबंधित अटींची पूर्तता करून प्रस्ताव अंतिम मान्यतेसाठी वन विभागास सादर करण्यात आला आहे.

सदर प्रकल्पास सिडकोकडून वित्त पुरवठा करण्यात येत आहे. सद्यःस्थितीत स्कायवॉकचे बांधकाम ७०% पूर्ण झाले असून उर्वरित बांधकाम केंद्रीय वन मंत्रालयाची अंतिम मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर अंदाजे १२ महिन्यांच्या आत सदर कामे पूर्ण करण्यात येणार आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या इंग्रजी शाळांमध्ये नोकरीसाठी
निवड झालेल्या शिक्षकांना नियुक्ती मिळण्याबाबत**

(१४) * ११७६९ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.विलास पोतनीस, श्री.सुनिल शिंदे, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडून सन २०१७ मध्ये पवित्र पोर्टल प्रणालीद्वारे ऑनलाईन पध्दतीने राबविण्यात आलेल्या शिक्षक भरती प्रक्रियेतून निवड झालेल्या १५० उमेदवारांचे दहावीपर्यंतच्या शिक्षणाचे माध्यम मराठी असल्याने उमेदवारांना अंतिम टप्प्यात नोकरीतून डावलण्यात आल्याचे दिनांक ८ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रशासनातील महानगरपालिकेचे शिक्षणाधिकारी, शिक्षण समिती अध्यक्ष, शिक्षण आयुक्त यांची भेट घेऊनही उमेदवारांना नियुक्ती देण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मूळ यादीत शिफारस होऊनही संपूर्ण शिक्षण इंग्रजी माध्यमातून झालेले असावे, या निकषामुळे नियुक्ती न दिलेल्या उमेदवारांना इंग्रजी संभाषण कौशल्य चाचणी घेऊन नियुक्ती देता येईल किवा कसे, याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे, सदरहू प्रस्तावाबाबत शासनाने अंतिम कोणता निर्णय घेतला आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या इंग्रजी शाळांमध्ये नोकरीसाठी निवड झालेल्या शिक्षकांना नियुक्ती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) व (२) सन २०१७ मध्ये पवित्र पोर्टल प्रणालीद्वारे ऑनलाईन पध्दतीने राबविण्यात आलेल्या शिक्षक भरतीत नियुक्ती मिळालेल्या १५० उमेदवारांनी शैक्षणिक अर्हता पूर्ण केली नसल्यामुळे त्यांना नियुक्ती देण्यात आलेली नाही असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(३), (४) व (५) सदर उमेदवारांची इंग्रजी संभाषण/ अध्यापन कौशल्य तपासण्यासाठी इंग्रजी संभाषण/अध्यापन कौशल्य चाचणी घेऊन मुंबई पब्लिक स्कूलसाठी सुयोग्य उमेदवार निवड करण्याच्या अनुषंगाने शालेय शिक्षण विभागामार्फत पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

ठाकुर व्हिलेज, कांदिवली (पूर्व) येथे वाहनतळ उभारण्याबाबत

(१५) * १२७२५ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रसाद लाड, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, श्री.सुरेश धस, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रवीण दटके, श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ठाकुर व्हिलेज, कांदिवली (पूर्व) येथील गार्डनखाली वाहनतळ उभारण्याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिधींनी दिनांक १ जुलै, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये शासनास केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांनी अर्थसंकल्पात तरतूद करण्याचे आश्वासन माहे ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने ठाकुर व्हिलेज, कांदिवली (पूर्व) येथे वाहनतळ उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय हे खरे आहे.

(२) आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्या दालनामध्ये दिनांक १६/१०/२०१७ रोजी श्री.प्रविण दरेकर, वि.प.स. यांचेसमवेत झालेल्या संयुक्त बैठकीमध्ये सन २०१७-१८ च्या अर्थसंकल्पामध्ये आर्थिक तरतूद करण्याचे आदेश दिले होते.

सन २०१८-२०१९ व २०१९-२०२० च्या भांडवली अर्थसंकल्पामध्ये उद्यान खात्यांतर्गत लेखा संकेतांक - ५०४१००६९६ (ठाकूर गाव उद्यानाखाली भूमिगत वाहनतळ करीता तरतूद) अंतर्गत अनुक्रमे रुपये १ कोटी व रुपये १० लाख इतकी ठोक तरतूद करण्यात आली होती.

(३) सदर बाबतीत आयुक्तांच्या दालनात दिनांक १६ ऑक्टोबर २०१७ व दिनांक १६ ऑगस्ट २०१८ रोजी तसेच दिनांक ०७/०८/२०१९ रोजी मा.श्री.प्रविण दरेकर, (वि.प.स.) यांसोबत संयुक्त बैठका झालेल्या आहेत.

दिनांक ०७/०८/२०१९ रोजीच्या बैठकीत आयुक्तांनी "प्रायोगिक तत्वावर एका मैदानामध्ये भूमिगत वाहनतळ BOT तत्वावर बनविण्यासाठी प्रस्ताव सादर करावे. महानगरपालिका वास्तुविशारद यांनी आराखडे तयार करावे व नगर अभियंता यांनी निविदा मागवून तातडीने कार्यवाही करावी" असे आदेश दिलेले आहेत.

त्याअनुषंगाने कांदिवली (पूर्व) ठाकुर व्हिलेज येथील न.भू.क्र. ८०९/ए/१/१२, ८०९/ए/१/१३, व्हाईसरॉय कोर्ट बिल्डींग समोरील भुखंडावरील मैदानात भूमिगत वाहनतळ उभारण्यासाठी निश्चित करण्यात आला होता.परंतु विकास नियोजन विभागामार्फत असे कळविण्यात आले की, ठाकुर व्हिलेज येथील २ विकासक हे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस त्यांच्या बांधकामातील २ मजले वाहनतळाची जागा बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस हस्तांतरीत करणार आहेत. त्यामध्ये एकूण २९७ वाहनांची जागा उपलब्ध होणार आहे. त्यामुळे सद्यःस्थितीत भूमिगत वाहनतळाची आवश्यकता वाटत नाही असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात अधिसंख्य पदावर वर्ग केलेल्या अधिकारी/
कर्मचाऱ्यांना सेवाविषयक लाभ मिळण्याबाबत**

(१६) * १२७९८ श्री.रमेशदादा पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक १०७६१ ला दिनांक २२ डिसेंबर, २०२१ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानंतर शासनास आदेश प्राप्त न झाल्यामुळे अनुसूचित जमातीचे सेवानिवृत्त अधिकारी/ कर्मचारी अनेक वर्षांपासून निवृत्तीवेतनापासून वंचित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल क्र. ८९२८/२०१५ अन्वये भारतीय अन्न महामंडळाचे चेअरमन आणि व्यवस्थापकीय संचालकांविरुद्ध जगदीश बळीराम बहिरा व इतर संबंधित या याचिकेमध्ये मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक ६ जुलै, २०१७ रोजी दिलेल्या निर्णयात केंद्र अथवा राज्य शासनाला कोणते आदेश दिले आहेत,

- (३) असल्यास, राज्यातील हजारो अनुसूचित जमातीच्या अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांना अधिसंख्य पदावर वर्ग करून वेतनवाढ व सेवानिवृत्तीवेतन लाभ संदर्भातील शासन निर्णयास दिनांक २१ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास स्थगिती देण्यात आल्यामुळे उक्त प्रकरणी अभ्यास करून शासनास शिफारशी करण्यासाठी दिनांक १५ जून, २०२० च्या शासन निर्णयान्वये मा.मंत्री, अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या अभ्यास गटाचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने जात प्रमाणपत्र अवैध ठरल्याने ११ महिन्यांच्या अधिसंख्य पदावर वर्ग केलेल्या सर्व कर्मचाऱ्यांना सेवेत कायम करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१), (२), (३) व (४) मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हील अपील क्र. ८९२८/२०१५ (चेअरमन अँड मॅनेजिंग डायरेक्टर, फूड कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया आणि इतर विरुद्ध जगदीश बळीराम बहिरा व इतर) व इतर याचिकांमध्ये दिनांक ६ जुलै, २०१७ रोजी मागास जातींना असलेल्या आरक्षणाच्या आधारे शासकीय सेवेत दाखल झालेल्या व त्यानंतर जातीचे दावे अवैध ठरलेल्या व्यक्तींना शासकीय सेवेत संरक्षण देय ठरत नाही, तसेच अशा कर्मचाऱ्यांना निवृत्तीवेतन देय ठरत नाही, असा निर्णय दिला आहे. मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या सदर निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यासाठी अनुसूचित जमातीच्या आरक्षित पदावर नियुक्त झालेल्या व जात प्रमाणपत्र अवैध ठरलेल्या कर्मचाऱ्यांना ११ महिन्यांच्या कालावधीकरीता अथवा ते नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झाले असतील त्या दिनांकापर्यंत यापैकी जे आधी घडेल तोपर्यंत तात्पुरत्या स्वरूपात अधिसंख्य पदावर वर्ग करण्याचे आदेश दिनांक २१/१२/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये दिलेले आहेत. सदर शासन निर्णयास स्थगिती देण्यात आलेली नाही.

अधिसंख्य पदावर वर्ग केलेल्या कर्मचाऱ्यांना सेवा विषयक/ सेवा निवृत्ती विषयक लाभ अनुज्ञेय करण्यासंदर्भात शासनास शिफारशी करण्यासाठी दिनांक १५/०६/२०२० च्या शासन निर्णयान्वये मा.मंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा

व ग्राहक संरक्षण यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यास गटाची स्थापना करण्यात आलेली असून अभ्यास गटाचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे. सदर अहवालाच्या अनुषंगाने विधी व न्याय विभाग, आदिवासी विकास विभाग व वित्त विभागाचे अभिप्राय प्राप्त करून घेण्यात येत आहेत. सदर अभिप्राय प्राप्त झाल्यानंतर मा.मंत्रिमंडळाच्या निर्णयानंतर पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिवणी (जि.अकोला), खामगांव (जि.बुलढाणा) व अमरावती येथे
म्हाडा अंतर्गत सदनिका बांधल्याबाबत**

(१७) * १२३१४ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय गृहनिर्माण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिवणी (जि.अकोला) परिसरात प्रधानमंत्री आवास योजनेमधून म्हाडा अंतर्गत २५५ सदनिका बांधण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अकोला व अमरावती जिल्ह्यात तसेच खामगांव (जि.बुलढाणा) तालुक्यात शेकडो घरे रिकामी असताना सदर योजनेमधून नव्याने सदनिका बांधण्याची कारणे काय आहेत, सदर योजनेकरीता कोट्यवधी रुपये खर्च करून गैरव्यवहार केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. जितेंद्र आव्हाड : (१) होय हे खरे आहे.

प्रधानमंत्री आवास योजना (शहरी) AHP घटकांतर्गत एकूण २५५ (EWS) घरकुलांना केंद्र स्तरीय मान्यता व सनियंत्रण समितीने (CSMC) च्या दिनांक २७/०७/२०१६ अन्वये १० व्या बैठकीमध्ये मंजूरी दिली आहे.

(२) अकोला जिल्ह्यात म्हाडामार्फत राबविण्यात आलेल्या एकूण १५ योजनांमध्ये १४२७ गाळे/ भूखंड बांधण्यात/ विकसित करण्यात आले आहेत. सदर सर्व गाळे/ भूखंडाची विक्री झालेली आहे.

तसेच, प्रधानमंत्री आवास योजनेतर्गत अकोला जिल्ह्यात अत्यल्प उत्पन्न गटातील लाभार्थ्याकरीता २५५ सदनिका बांधण्यात आल्या असून, त्याकरीता १०५ अर्ज प्राप्त झाले आहेत. त्यापैकी ७ लाभार्थ्यांनी संपूर्ण रक्कम भरल्याने त्यांना सदनिकांचा ताबा दिला आहे.

प्रधानमंत्री आवास योजनेतर्गत अमरावती जिल्ह्यात ६६४ अत्यल्प उत्पन्न, ०२ मध्यम उत्पन्न व ०२ उच्च उत्पन्न गटात सदनिका बांधण्यात आल्या आहेत. तसेच, बुलढाणा जिल्ह्यात २६८ अत्यल्प उत्पन्न, ०७ मध्यम उत्पन्न व ०१ उच्च उत्पन्न गट सदनिका बांधण्यात आल्या आहेत.

प्रधानमंत्री आवास योजनेतर्गत बांधण्यात आलेल्या सदनिका अत्यल्प उत्पन्न गटाकरीता असल्याने यातील लाभार्थी बहुसंख्येने असंघटीत क्षेत्रातील कामगार या वर्गात मोडतात. सदर लाभार्थ्यांकडे उत्पन्नाच्या पुराव्याबाबत पगार पावत्या नसल्यामुळे बाजारातून आर्थिक कर्ज पुरवठा मिळण्याकरीता अडचणी येत असल्याने सदनिकांचा ताबा लाभार्थ्यांना देण्यास विलंब होत आहे, असे म्हाडाने कळविले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

जालना-परभणी-हिंगोली-नांदेड या चौपदरी समृद्धी महामार्गाकरीता भूसंपादन केलेल्या बाधित शेतकऱ्यांना वाढीव मोबदला देण्याबाबत

(१८) * १२०७६ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जालना-परभणी-हिंगोली-नांदेड या चौपदरी समृद्धी महामार्गाच्या कामाबाबत चारही जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या जमिनींना बाजार भावाच्या पाच पटीप्रमाणे आर्थिक मदत देण्याची मागणी तेथील शेतकऱ्यांनी संबंधित जिल्ह्यांच्या जिल्हाधिकाऱ्यांकडे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शेतकऱ्यांना जमिनीच्या बाजार भावाच्या पाच पटीप्रमाणे मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) जालना, परतूर, मंठा, सेलू, जितूर, परभणी, पूर्णा व नांदेड या तालुक्यांमधील जमीन सदर प्रकल्पासाठी संपादन करण्यासाठी संयुक्त मोजणीचे काम प्रगतीपथावर आहे. सद्यःस्थितीत भूसंपादनाचा मोबदला अदा करण्याची कार्यवाही सुरु झालेली नाही. भूसंपादनाचा मोबदला हा जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय समितीने यासंदर्भातील कायदेशीर तरतुदी, शासनाचे विविध शासन निर्णय व परिपत्रके विचारात घेऊन निश्चित केलेल्या मुल्यांकनानुसार अदा करण्यात येतो.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कात्रज (जि.पुणे) येथील राजीव गांधी प्राणिसंग्रहालयातून पक्षांची व चंदनाच्या झाडांची चोरी झाल्याबाबत

(१९) * १२९५० श्री.महादेव जानकर : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कात्रज (जि.पुणे) येथील राजीव गांधी प्राणिसंग्रहालयात सुरक्षेकरीता ४० सुरक्षारक्षक व ६६ सीसीटीव्ही कॅमेरे असूनही सदरहू प्राणिसंग्रहालयातून मोर, घुबड या पक्ष्यांची चोरी तसेच चंदनाच्या ११ झाडांची अवैधरित्या वृक्षतोड करून चोरी झाल्याचे दिनांक १२ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पक्षांची चोरी व चंदनाच्या झाडांची वृक्षतोड करून चोरी करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधीनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने पक्षांची व चंदनाच्या झाडांची चोरी करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) अंशतः खरे आहे.

दिनांक ०७/०१/२०२२ रोजी राजीव गांधी प्राणिसंग्रहालयात चंदन चोरी झाल्याचे निदर्शनास आले होते.

तथापि, त्याव्यतिरिक्त अन्य कोणताही गैरप्रकार त्यादरम्यान घडलेला नाही, असे पुणे महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(२) या प्रकरणी मा.विधानसभा सदस्य, खडकवासला, पुणे यांनी आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांना लेखी निवेदन दिले आहे.

(३) चंदनचोरी प्रकरणी पुणे महानगरपालिकेमार्फत संबंधित पोलीस स्टेशनला दिनांक ०६/०१/२०२२ रोजी फिर्याद नोंद करण्यात आली असून, प्राणिसंग्रहालयात होणाऱ्या चंदनचोरीस अटकाव होण्यासाठी पोलीस आयुक्त, पुणे शहर यांना कळविण्यात आले आहे.

याप्रकरणी चौकशी करून, ज्या-ज्या ठिकाणी सीमाभिंतीची उंची कमी वाटत आहे, तसेच ज्या ठिकाणी अज्ञातांनी तारेचे कंपाउंड तोडून सीमाभिंतीवरून प्रवेश केल्याचे लक्षात आले आहे, त्याठिकाणी सीमाभिंत भक्कम करण्याच्या अनुषंगाने आवश्यक ती देखभाल-दुरुस्तीची कामे करण्यात येत आहेत.

प्राणिसंग्रहालयात आवश्यक त्या संख्येत सुरक्षा रखवालदार नेमणूक करणेबाबत कार्यवाही केली जात असून, सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यांच्या संख्येत वाढ केली जाणार आहे.

ज्या ठिकाणी चोरीचा प्रकार घडला होता, त्या ठिकाणी गस्त घालणाऱ्या ८ खाजगी सुरक्षा कर्मचाऱ्यांची बदली करण्यात आलेली असून सुरक्षा खात्याअंतर्गत कार्यरत असलेल्या सुरक्षारक्षकांस कारणे दाखवा नोटीस बजावली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मेळघाट (जि.अमरावती) व्याघ्र प्रकल्पांतर्गत गुगामल वन्यजीव
विभागात बेकायदेशीर कोट्यवधी रुपयांची कामे केल्याबाबत**

(२०) * १२९८३ श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.राजहंस सिंह : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मेळघाट (जि.अमरावती) व्याघ्र प्रकल्पांतर्गत गुगामल वन्यजीव विभागात ई-निविदा नसताना कोट्यवधी रुपयांची कामे करण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी मेळघाट व्याघ्र संवर्धन प्रतिष्ठानच्या सदस्य सचिवांच्या अभिप्रायाकडे कार्यकारी संचालकांनी दुर्लक्ष केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पांतर्गत गुगामल वन्यजीव विभागात ई-निविदा न काढता बेकायदेशीर काम करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) गुगामल वन्यजीव विभाग, मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प, अमरावती येथे Providing and erecting fixed knot fencing करण्याच्या ३ कामांमध्ये प्रत्यक्ष झालेला खर्च रुपये १,५०,८३,५५३/- करीता ई-निविदा प्रक्रिया करण्यात आलेली नाही. मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पातील इतर विभागातील कामांचे मंजूर ई-निविदा दरानुसार आणि अंदाजपत्रकीय किंमतीपेक्षा (रुपये २,०९,९९,७००/-) २५.२९% कमी दराने सदर कामे करण्यास मे.अमेय हायड्रो इंजिनियरिंग वर्क्स, नागपूर हे इच्छुक असल्यामुळे तत्कालीन अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प, अमरावती यांनी या कामांकरीता ई-निविदा प्रक्रिया झालेली नसताना कार्यारंभ आदेश पारित केले असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(३) प्रस्तुत प्रकरणी चौकशीअंती तत्कालीन अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक, मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प यांना प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचेमार्फत कारणे दाखवा नोटीस दिनांक २५/०२/२०२२ रोजी बजावण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेतून निवड झालेल्या
महिला खेळाडू उमेदवारांना नियुक्ती देण्याबाबत**

(२१) * १३०३४ श्री.विक्रम काळे, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अमोल मिटकरी : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचे निकष पूर्ण करून शासकीय सेवेसाठी खुल्या प्रवर्गातून पात्र ठरलेल्या महिला खेळाडूंनी मागील चार वर्षातील शासन नियम आणि निर्णयांचे दाखले देवूनही महिला खेळाडूंना शासन सेवेत सामावून घेण्यात आले नसल्याचे दिनांक १६ डिसेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर महिला खेळाडू पोलीस उपनिरीक्षक परीक्षा, राज्यसेवा आणि कृषी अधिकारी परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर शासकीय सेवेस पात्र ठरत असताना, शासनाच्या विधी व न्याय विभागाने तसा अभिप्राय दिलेला असताना, तसेच विविध परिक्षांचा निकाल लावतांना पुर्वलक्षी प्रभावाने अंमलबजावणी करू नये, असा सन २०१७ मध्ये मा.सर्वोच्च न्यायालयाने आदेश दिलेला असतानाही सदर आदेशाचे उल्लंघन करून बेकायदेशीर निवड प्रक्रिया राबविल्यामुळे महिला खेळाडू शासकीय सेवेपासून वंचित राहिल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासन निर्णयाचा शासनाच्या (सामान्य प्रशासन विभागाच्या) अधिकाऱ्यांनी वेगवेगळा अर्थ काढून महिला खेळाडूंना शासकीय सेवेतून वंचित ठेवल्याच्या तक्रारी महिला खेळाडू उमेदवारांनी शासनाकडे केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने महिला खेळाडू उमेदवारांना न्याय मिळण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री.उध्दव ठाकरे :** (१) याबाबत निवेदने शासनास प्राप्त झाली आहेत.
- (२) हे खरे नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर महानगर प्रादेशिक विकास प्राधिकरण क्षेत्रामध्ये
अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

- (२२) * १३१६५ श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) नागपूर महानगर प्रादेशिक विकास प्राधिकरणाची स्थापना सन २०१७ मध्ये झाली असून त्यांचे कार्यक्षेत्र महानगर परिसरालगत असलेल्या ७१९ गावापर्यंत निश्चित करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या भागात पायाभूत सुविधा विकसित करण्याचे काम नागपूर महानगर प्रादेशिक विकास प्राधिकरणाचे असून अनधिकृत बांधकाम नियमित करण्याची जबाबदारी देखील प्राधिकरणाकडे सोपविण्यात आली होती, तसेच यासंबंधी आराखडा तयार करण्याचे काम एका खाजगी कंपनीमार्फत करण्यात येवून त्या आराखड्यानुसार या ७१९ गावातील सुमारे १० हजार बांधकामे व २ लक्ष पर्यंत भूखंड अनधिकृत ठरविण्यात आले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१५ पर्यंतचे सर्व बांधकाम नियमित करण्याची योजना आखण्यात आली त्यानुसार कार्यवाही करणे आवश्यक असतानाही काही निवडक भूखंडधारकांनाच नोटीस पाठविण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, एम.आर.टी.पी. कायद्यानुसार नोटीस बजावल्यानंतर कारवाई करणे बंधनकारक असताना आतापर्यंत या अनधिकृत बांधकाम धारकांवर कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय, हे खरे आहे.

महाराष्ट्र शासन राजपत्रातील दिनांक ०४/०३/२०१७ रोजीच्या नगरविकास विभागाच्या अधिसूचनेव्दारे त्यामधील अनुसूचित नमूद केलेल्या क्षेत्राकरीता नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाची स्थापना करण्यात आलेली आहे.

तसेच शासनाने दिनांक ०५/०१/२०१८ रोजी नागपूर महानगर प्रदेश विकास योजना मंजूर केली असून सदर अधिसूचनेतील Sanctioned Modification No. SM-१० अन्वये नव्याने स्थापित नगर पंचायत/नगरपरिषद यांचे क्षेत्र वगळून नागपूर महानगर क्षेत्र मध्ये एकूण ७१० गावांचा समावेश आहे.

(२) नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या कार्यक्षेत्रात समाविष्ट क्षेत्राकरीता नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण हे सक्षम नियोजन प्राधिकरण असल्यामुळे सदर क्षेत्रातील जागेवर कोणताही विकास करण्यापूर्वी संबंधित जमीन मालकाने विकास शुल्क भरून विकास परवानगी प्राप्त करून घेणे बंधनकारक आहे. जमा झालेल्या विकास शुल्कातून नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या त्या क्षेत्रात पायाभूत सुविधा पुरविण्याची कार्यवाही करण्यात येते.

अनधिकृत बांधकामे नियमित करण्याबाबतचा आराखडा तयार करण्याचे काम कोणत्याही खाजगी कंपनीला देण्यात आलेले नाही.

शासन निर्णय दिनांक ०७/१०/२०१७ अन्वये अनधिकृत बांधकामे प्रशमित संरचना म्हणून घोषित करण्यासंदर्भात नागपूर महानगर प्रदेश क्षेत्राकरीता अर्ज मागविले असून, एकूण १२३७८ अर्ज प्राप्त झाले आहेत.

(३) नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण कार्यक्षेत्रातील एकूण ३०३३ बांधकामांचे सर्वेक्षण करून महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगर रचना अधिनियम १९६६ चे कलम ५३ अन्वये नोटीस बजावण्यात आलेल्या आहेत.

(४) हे खरे नाही.

नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणातर्फे ३०३३ बांधकामांना नोटीस बजावण्यात आलेल्या आहेत, यापैकी ३५ अनधिकृत बांधकामावर कार्यवाही करण्यात आलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कळमनुरी (जि.हिंगोली) नगरपरिषदेचे तत्कालीन मुख्याधिकारी
यांच्या गैरकारभाराची चौकशी करण्याबाबत**

(२३) * १३२२९ डॉ.प्रज्ञा सातव, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.राजेश राठोड : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कळमनुरी (जि.हिंगोली) नगरपरिषदेचे तत्कालीन मुख्याधिकारी यांनी वर्ग ४ च्या कर्मचाऱ्यांच्या अनुकंपा तत्वावर केलेल्या नियुक्त्या नियमबाह्य असल्याचे दिनांक ११ नोव्हेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी अनुकंपा तत्वावर प्रतिकेच्या यादीत असलेल्या उमेदवार व लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार कर्मचाऱ्यांची भरती न करता नियमबाह्यपणे कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करणाऱ्या मुख्याधिकारी, हिंगोली नगरपरिषद यांचेवर कारवाई करून शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार अनुकंपा कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

यासंदर्भात लोकप्रतिनिधींकडून तक्रार प्राप्त झालेली नाही. तथापि, एका नागरिकाकडून विभागास निवेदन प्राप्त झाले आहे.

(३) शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार कळमनुरी नगरपरिषद आस्थापनेवरील मयत श्री.माधव धोंडीबा वाढवे यांचे वारस श्री.मोहनिश माधवराव वाढवे यांना नगरपरिषदेच्या शिपाई या वर्ग-४ च्या पदावर अनुकंपा तत्वावर दिनांक २९/०१/२०२० रोजी नियुक्ती देण्यात आली आहे.

तसेच कळमनुरी नगरपरिषद आस्थापनेवरील कर्मचारी श्री.देविदास संताराम बोराडे यांच्या प्रकरणी वैद्यकीय कारणास्तव स्वेच्छा सेवानिवृत्तीनंतर त्यांचे वारस श्री.रामा देविदास बोराडे यांना लाड-पागे समितीच्या शिफारशीनुसार दिनांक १५/०४/२०२० रोजी सफाई कामगार या पदावर नियुक्ती देण्यात आली आहे.

उक्त दोन्ही प्रकरणामध्ये कोणताही गैरप्रकार किंवा अनियमितता झाल्याचे आढळून येत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणे शहरातील छाबऱ्या विहंग गार्डन गृहसंकुलातील अनधिकृत बांधकामांचे गुन्हा क्षमापन शुल्क माफ केल्याबाबत

(२४) * १३२४४ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे शहरातील छाबऱ्या विहंग गार्डन गृहसंकुलातील अनधिकृत बांधकामांना ठाणे महानगरपालिकेने आकारलेला दंड माफ करण्यासह इमारतीला भोगवटा प्रमाणपत्र देण्यासंदर्भात आयुक्त, ठाणे महानगरपालिका यांना आदेश देण्याचा निर्णय राज्य मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, वित्त विभागाने सदर दंडमाफीला विरोध करून प्रस्ताव सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, यामुळे ठाणे महानगरपालिकेचे रुपये १५ कोटींचे नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शासन प्रस्ताव रद्द करून छाबड्या विहंग गार्डन गृहसंकुलातल्या अनधिकृत बांधकामांवर दंड आकारणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) छाबड्या विहंग गार्डन या इमारत बांधकाम प्रस्तावातील संपूर्ण गुन्हा क्षमापन शुल्क व त्यावरील व्याज माफ करण्याचे निदेश ठाणे महानगरपालिकेला देण्यास मा.मंत्रिमंडळाने दिनांक १२/०१/२०२२ रोजीच्या मा.मंत्रिमंडळ बैठकीमध्ये मान्यता दिली आहे. सदर निर्णयानुसार संपूर्ण गुन्हा क्षमापन शुल्क व त्यावरील व्याज माफ करण्यात यावे व त्यानुसार अर्जदार यांना इतर आवश्यक बाबींची पूर्तता होण्यासापेक्ष, भोगवठा प्रमाणपत्र देण्याबाबत उचित कार्यवाही करावी, असे शासनाने आयुक्त, ठाणे महानगरपालिका यांना दिनांक ३१/०१/२०२२ च्या पत्रान्वये कळविले आहे.

(२) वित्त विभागाने गुन्हा क्षमापन शुल्क माफ करण्यास सहमती दिलेली नव्हती. तथापि, ठाणे शहराच्या मंजूर विकास योजनेमधील आ.क्र.२ 'प्राथमिक शाळा' या सुविधेचे बांधकाम कन्स्ट्रक्शन टिडीआरच्या माध्यमातून करून ते विकासकाने महानगरपालिकेस हस्तांतरित केले आहे. विकासकाने शाळेच्या बांधकामाचा कन्स्ट्रक्शन टिडीआर मिळणार असल्याचे गृहित धरून अनधिकृत बांधकाम केले असून सदर शाळा इमारतीचा वापर महानगरपालिकेमार्फत शिक्षण व निराधार मुलांचे संगोपन अशा प्रयोजनासाठी होत आहे. सदरची वस्तुस्थिती विचारात घेऊन, 'अपवादात्मक बाब' म्हणून गुन्हा क्षमापन शुल्क माफ करण्याबाबतचा प्रस्ताव मा.मंत्रिमंडळाकडे निर्णयार्थ सादर करण्यात आला होता,

(३) सदर प्रकरणी गुन्हा क्षमापन शुल्काची एकूण रक्कम रुपये ३,३३,९६,८४२/- इतकी असून त्यापैकी रुपये २५,००,०००/- इतक्या रकमेचा भरणा विकासकाने केला आहे. उर्वरित रक्कम रुपये ३,०८,९६,८४२/- व त्यावरील व्याज माफ करण्यास मा.मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुसद-दिग्रस (जि.यवतमाळ) महामार्गाचे काम
निकृष्ट दर्जाचे केल्याबाबत**

(२५) * १३३२३ डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुसद-दिग्रस (जि.यवतमाळ) महामार्गाचे काम ईगल कन्स्ट्रक्शन कंपनीने निकृष्ट दर्जाचे केल्यामुळे रस्त्याची दुरुवस्था होऊन सदर रस्त्यांवर अपघात होऊन जीवितहानी झाल्याचे तसेच प्रवासी गंभीर जखमी झाल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने निकृष्ट दर्जाचे बांधकाम करणाऱ्या ईगल कन्स्ट्रक्शन कंपनीवर कारवाई करून रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण : (१) सदर रस्त्यावर दिनांक ०४/०२/२०२२ रोजी झालेला अपघात रस्त्याच्या निकृष्ट कामामुळे झालेला नसून, चार चाकी वाहनाने दुचाकी वाहनाला धडक दिल्याने झाला आहे.

(२) सदरचे काम हे करारनाम्यातील तरतूदीनुसार प्रगतीपथावर आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुर्बाड (जि.ठाणे) तालुक्यातील संगम पुलाची दुरवस्था झाल्याबाबत

(२६) * १३४०६ श्री.विलास पोतनीस, श्री.सुनिल शिंदे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शहापूर व मुर्बाड (जि.ठाणे) या दोन तालुक्यांना जोडणारा काळू नदीवरील ५५ वर्षे जुना असलेल्या संगम पुलाची दुरवस्था झाल्यामुळे सदर धोकादायक पूल कोसळून जीवित व वित्तहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाल्याचे दिनांक १ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाड येथील सावित्री नदीवरील पूल दुर्घटनेनंतर शासनाने सर्वच जुन्या पुलांचे स्ट्रक्चरल ऑडीट करण्याचे निर्देश दिले असतानाही सदरहू पुलाचे गत ५५ वर्षात स्ट्रक्चरल ऑडीट करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही. सदर पुलाचे स्ट्रक्चरल ऑडीट NDT (Non Destructive Testing) पध्दतीद्वारे करण्यात आले आहे. सदर पूल सुस्थितीत असल्याचे आढळून आले आहे.

(३) सदर पुलाची आवश्यक दुरुस्ती करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर येथील जिल्हा व सत्र न्यायालयाच्या नवीन इमारतीचे बांधकाम प्रलंबित असल्याबाबत

(२७) * १३०४९ श्री.अभिजित वंजारी : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर येथील जिल्हा व सत्र न्यायालयाची जुनी इमारत जीर्ण व मोडकळीस आली असल्याने सदर ठिकाणी नवीन इमारत बांधण्याकरीता रुपये ९८ कोटींचा निधी मंजूर असूनही मागील तीन वर्षांपासून सदर इमारतीचे बांधकाम प्रलंबित असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नागपूर येथील जिल्हा व सत्र न्यायालयाच्या नवीन इमारतीचे बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

नागपूर येथे जिल्हा व सत्र न्यायालयाची जुनी न्यायालयीन इमारत असून, ती जीर्ण झालेली नाही. परंतु सदर इमारत कामकाजासाठी अपूरी पडत आहे.

सबब, नागपूर येथे जिल्हा व सत्र न्यायालयाची नवीन इमारत बांधण्याकरीता विधी व न्याय विभाग, शासन निर्णय, दिनांक १५ मार्च, २०१६ अन्वये रुपये ९३.२४ कोटी इतक्या किंमतीस प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली आहे.

इमारतीचे काम प्रगतीपथावर असून, सदर इमारतीच्या बांधकामाकरीता मार्च, २०२१ पर्यंत रुपये ७९.२५ कोटी इतका निधी वितरित करण्यात आला असून, सदर निधी खर्च झालेला आहे. सन २०२१-२२ मध्ये रुपये १३.०० कोटी इतका निधी वितरित करण्यात आला आहे. सबब, सदर इमारतीच्या बांधकामाकरीता रुपये ९२.२५ कोटी इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

सद्यःस्थितीत इमारतीचे काम ९५ टक्के पूर्ण झाले असून, विद्युतीकरणाचे काम प्रगतीपथावर आहे. सबब, इमारतीचे काम माहे सप्टेंबर, २०२२ पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(२) सदरहू इमारतीचे काम प्रगतीपथावर आहे. त्यामुळे चौकशी केलेली नाही.

(३) विलंब झालेला नाही.

**लोणेरे, माणगाव, तळा, श्रीवर्धन व म्हसळा (जि.रायगड) या शहरांमध्ये
अग्निशमन यंत्रणा कार्यान्वित करण्याबाबत**

(२८) * १२२५१ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लोणेरे, माणगाव, तळा, श्रीवर्धन व म्हसळा (जि.रायगड) या ५ शहरांमध्ये स्वतःची अग्निशमन यंत्रणा नसल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माणगाव, तळा व म्हसळा या नगरपंचायतीसह श्रीवर्धन नगरपरिषदेकडे स्वतःच्या मालकीची अग्निशमन यंत्रणा नसल्याने एखादी दुर्घटना घडल्यास स्थानिक प्रशासनाला रोहे, महाड, एमआयडीसीतील अग्निशमन जवानांकडे पाचारण करावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर नगर पंचायतीसह नगरपरिषदेने शासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा करुनही अग्निशमन यंत्रणा कार्यान्वित झाली नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर ठिकाणी अग्निशमन यंत्रणा कार्यान्वित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) रायगड जिल्ह्यातील श्रीवर्धन नगरपरिषदेकडे अग्निशमन यंत्रणा उपलब्ध असून माणगांव, तळा व म्हसळा या नवनिर्मित नगरपंचायतींकडे अग्निशमन यंत्रणा उपलब्ध नाही, ही वस्तुस्थिती आहे.

(२) त्यामुळे सदर ठिकाणी आगीची दुर्घटना घडल्यास जवळपासच्या उपलब्ध अग्निशमन सेवेची मदत स्थानिक प्रशासनाला घ्यावी लागते, हे खरे आहे.

(३) राज्यातील "ड" वर्ग महानगरपालिका/ सर्व नगरपरिषदा/ नगरपंचायती यांची अग्निशमन सेवा सक्षम करण्यासाठी महाराष्ट्र अग्निसुरक्षा अभियान राबविण्यात येत असून त्याअंतर्गत महाराष्ट्र अग्निशमन सेवा संचालनालयामार्फत संबंधित नगरपरिषदा/ नगरपंचायती यांचेकडून सविस्तर प्रकल्प अहवाल (DPR) मागविण्यात आले आहे.

- (४) सविस्तर प्रकल्प अहवाल (DPR) प्राप्त झाल्यानंतर अशा ठिकाणी अग्निशमन सेवा प्रस्थापित करण्यासाठी आवश्यक ती कार्यवाही करण्याचे नियोजन असल्याचे महाराष्ट्र अग्निशमन सेवा संचालनालयाने कळविले आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रोहा (जि.रायगड) नगरपरिषदेत नगरोत्थान योजनेतील
कामांमध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(२९) * १२०९३ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रोहा (जि.रायगड) नगरपरिषदेतील गृहसंकुले तसेच जुन्या गावठाणातील मैला खुल्या गटारातून सोडला जात असल्याने दुर्गंधी व रोगराई वाढत असल्याने यावर उपाययोजना करण्यासाठी शासनाच्या नगरोत्थान योजनेतून करण्यात आलेल्या भुयारी गटार योजनेत कोट्यवधीचा गैरव्यवहार झाल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकल्पासाठी नगरपरिषदेने नेमलेल्या सल्लागार समितीने जादा कमिशन मिळण्याकरीता रुपये १३ कोटींचे काम रुपये ३२ कोटींपर्यंत वाढविले असून अधिकाऱ्यांनी संगनमत करून अंदाजपत्रकात गैरव्यवहार केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी दोषी अधिकारी व सल्लागार कंपनीची चौकशी करण्याची मागणी रोहा तालुक्यातील नागरिकांनी मा.पालकमंत्री, मा.नगरविकासमंत्री, प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग यांचेकडे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) व (२) रोहा शहर भुयारी गटार योजनेचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करणेकरीता मे.निसर्ग कन्सल्टंट यांची प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार म्हणून रोहा नगरपरिषदेने दिनांक ८ जुलै, २०१० रोजी नेमणूक केली होती.

त्यानुसार मे.निसर्ग कन्सल्टंट यांनी सदर प्रकल्पाचे रुपये ३२.५९ कोटी किंमतीचे अंदाजपत्रक तयार केले होते. तथापि, मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, ठाणे यांनी प्रकल्पास दिलेल्या तांत्रिक मान्यतेस अनुसरून रुपये २८.८१ कोटी किंमतीच्या रोहा भुयारी गटार प्रकल्पास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे.

तदनंतर, रोहा नगरपरिषदेने रोहा शहर भुयारी गटार प्रकल्पाचे कार्यादेश मे. ओमकार गुप्स, पुणे यांना दिनांक १४ डिसेंबर, २०१७ रोजी दिले आहेत.

याप्रकरणी प्रशासकीय मान्यता देताना तांत्रिक मान्यतेच्या आधारेच देण्यात आली असल्यामुळे संगनमत करून अंदाजपत्रकात गैरव्यवहार केल्याचे आढळून येत नाही.

(३), (४) व (५) रोहा भुयारी गटार प्रकल्पाच्या अनुषंगाने मा.पालकमंत्री, रायगड तसेच प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग यांच्याकडे कोणतेही लेखी निवेदन प्राप्त झाल्याचे आढळून आलेले नाही.

अकोला-हैद्राबाद महामार्गाच्या बांधकामांतर्गत सांडपाण्याचा

निचरा होण्यास उपाययोजना करण्याबाबत

(३०) * ११९७४ श्री.अमोल मिटकरी, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अरुण लाड : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला-हैद्राबाद राष्ट्रीय महामार्ग क्र.१६१ या रस्त्याच्या कामात महामार्ग प्राधिकरणाने सांडपाणी वाहून नेण्याकरीता कोणत्याही उपाययोजना केल्या नसल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, म्हैसपूर आणि लाखनपाडा या गावाच्या दोन्ही बाजूकडील शेतात तसेच काही ठिकाणी घरांजवळ सांडपाणी साचण्याची शक्यता असल्याने मोठे नुकसान होऊ शकते याकारणास्तव ग्रामस्थांनी मा.पालकमंत्री यांना निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, गावात जाणारा रस्ता अरुंद असून रस्त्यालगतच्या शेतकऱ्यांच्या जमिनीचे भूसंपादनही पूर्ण झालेले नसल्यामुळे भूसंपादन करण्याबाबत व सांडपाण्याची विल्हेवाट लावण्याबाबत शेतकऱ्यांनी शासनाकडे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अकोला-हैद्राबाद महामार्गावरील सांडपाण्याची विल्हेवाट लावण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण : (१) अकोला-हैद्राबाद राष्ट्रीय महामार्ग क्र.१६१ ए वरील अकोला ते वारंगफाटा चौपदरीकरण/ रुंदीकरणाचे काम केंद्र शासनाच्या अखत्यारित असून भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणामार्फत प्रगतीपथावर आहे.

हे खरे नाही, असे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, वाशिम यांनी कळविले आहे.

(२) अशा आशयाचे निवेदन प्राप्त झाले नाही. तथापि, घटनास्थळी भेटीच्या वेळी गावकऱ्यांकडून सांडपाणी निचरा न होण्याची शंका व्यक्त करण्यात आली, असे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, वाशिम यांनी कळविले आहे.

(३), (४) व (५) अकोला ते वारंगफाटा चौपदरीकरण/ रुंदीकरणाच्या कामांतर्गत अकोला ते मेडशी कि.मी. ०.००० ते कि.मी. ४७.७०० या भागात मौजे म्हैसपूर आणि लाखनपाडा, ता.जि.अकोला हा भाग येतो.

सदर ठिकाणचे चौपदरीकरण/ रुंदीकरण करण्यासाठी एकूण ४८ मी. Row जमिनीची आवश्यकता आहे. त्यापैकी अस्तित्वातील Row ३० मी. असून १५ मी. Row ची भूसंपादन प्रक्रिया उपविभागीय अधिकारी तथा भूसंपादन अधिकारी, अकोला यांचेमार्फत पूर्ण झाली आहे. उर्वरित Row साठी

जमीन संपादनाकरीता NH Act, १९५६ प्रमाणे ३(A) ची अधिसूचना १७/०१/२०२२ रोजी अधिसूचीत करण्यात आली असून भूसंपादन, उपविभागीय अधिकारी तथा सक्षम अधिकारी अकोला यांच्यामार्फत प्रगतीपथावर आहे.

सद्यःस्थितीत प्रगतीपथावरील काम IRC SP- ८४ आणि चौपदरीकरण Manual नुसार करण्यात येत असून अकोला तालुक्यातील म्हैसपूर व लाखनपाडा येथील चौपदरीकरणांतर्गत रस्त्याच्या पाण्याचा निचरा करण्यासाठी नालीची तरतूद करारात करण्यात आली आहे.

सदर रस्त्याचे बांधकाम प्रगतीपथावर असल्याने सेवा रस्त्याच्या बांधकामानंतर उपलब्ध होणाऱ्या जागेवर सांडपाणी वाहून नेण्याकरीता कच्च्या नालीचे बांधकाम करून सांडपाण्याची विल्हेवाट लावण्याचे नियोजन आहे, असे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, वाशिम यांनी कळविले आहे.

जुना पालघर ते वजली पाडा (ता.जि.पालघर) परिसरातील जलवाहिनीच्या कामामध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(३१) * १२३८६ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जुना पालघर ते वजली पाडा (ता.जि.पालघर) परिसरामध्ये जलवाहिनी असतानाही त्या ठिकाणी पुन्हा जलवाहिनी टाकण्याच्या निविदा काढून प्रस्ताव मंजूर करून पालघर नगरपरिषदेने निधीचा दुरुपयोग/ गैरव्यवहार केल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नगरपरिषदेमध्ये जलवाहिन्यांची अनेक कामे योग्य पध्दतीने करण्यात आलेली नसणे, माहीम रस्त्यावर जलवाहिनी टाकताना निकृष्ट दर्जाचे काम झाले असून, नगरपरिषदेमध्ये सर्व ठिकाणच्या जलवाहिन्या बंद अवस्थेत असणे, कोणत्याही जलवाहिनीचा आराखडा नगरपरिषदेकडे उपलब्ध नसून नवीन रस्त्यांची व गटारांची कामे करण्यासाठी वाहिन्या टाकण्यासाठी प्रयोजन ठेवण्यात आलेले नसणे, याबाबतची तक्रार स्थानिक लोकप्रतिनिधी व नगरसेवकांनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने जलवाहिनी टाकण्याच्या कामात गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) पालघर नगरपरिषद हद्दीतील जुना पालघर ते वजली पाडा परिसरामध्ये महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाकडून पाईपलाईन टाकण्यात आलेली आहे. त्यामुळे सदरचा भाग वगळून त्यापुढील भागात पाईपलाईन टाकण्याचे प्रस्तावित असल्याचे नगरपरिषदेने कळविले आहे.

(२) अशा आशयाची स्थानिक नगरसेवकाची तक्रार जिल्हाधिकारी, पालघर कार्यालयास प्राप्त झाली, हे खरे आहे.

(३) कामाची निकड, स्थळ पहाणी व लोकप्रतिनिधींची मागणी विचारात घेऊन नगरपरिषदेत ठराव पारित झाल्यावर कामे केली जातात.

- माहिम रस्त्यावरील जलवाहिनीचे काम योग्यरित्या झाल्याचे नगरपरिषदेने कळविले आहे.
- नगरपरिषदेच्या हद्दीतील जलवाहिन्या सद्यःस्थितीत सुस्थितीत असून नादुरुस्त झाल्यास त्या वेळोवेळी तातडीने दुरुस्त करून पाणीपुरवठा सुरळीत करण्यात येतो.
- नवीन रस्त्यांची व गटारांची कामे करण्याच्या अनुषंगाने आराखडा उपलब्ध करून घेण्यासाठी त्या कामांची निविदा प्रसिध्द करण्याचा ठराव नगरपरिषदेने पारित केला असून त्यानुसार कार्यवाही प्रस्तावित असल्याची वस्तुस्थिती पालघर नगरपरिषदेने कळविली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात वन विभागांतर्गत रोजंदारी तत्वावर कार्यरत
वनमजुरांना शासन सेवेत कायम करण्याबाबत**

(३२) * १२७५१ डॉ.परिणय फुके, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.संजय दौंड, श्री.अरुण लाड : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात वन विभागांतर्गत प्रादेशिक वनविभाग, सामाजिक वनीकरण, वन संशोधन महामंडळ इ. मध्ये तसेच वन्यजीव विभागांतर्गत गत २५ वर्षांपासून (सन १९९४ पासून) सांगली, सातारा व नागपूर जिल्ह्यात रोजंदारी तत्वावर वनमजूर कार्यरत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर रोजंदारी वनमजूरांना शासन सेवेत कायमस्वरूपी सामावून घेण्याबाबत शासनाने निर्णय घेवून त्याबाबतचा शासन आदेश काढण्यात आला नसल्याचे दिनांक २४ डिसेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त शासन आदेश काढून दिनांक १ नोव्हेंबर, १९९४ ते सन २०२१ अखेर पर्यंत कार्यरत असणाऱ्या मजूरांना रुपये ३० लाख भरपाईपोटी सानुग्रह अनुदान मिळावे व किमान ५ वर्षे सेवा झालेल्या रोजंदारी वनमजूरांना सेवेत कायम करावे या मागण्यांसाठी महाराष्ट्र राज्य वनमजूर, वनकामगार, वनपाल आणि जनरल युनियनच्यावतीने दिनांक २१ डिसेंबर, २०२१ रोजीपासून आझाद मैदान, मुंबई येथे आंदोलन करून उक्त प्रकरणी रितसर निवेदन मा.वन राज्यमंत्री यांचेकडे दिनांक २४ डिसेंबर, २०२१ रोजी सादर केले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रोजंदारी वनमजूरांना शासन सेवेत कायम करण्याबाबत तसेच त्यांच्या मागण्या पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

राज्यात वन विभागांतर्गत रोपवन व तत्सम बाबींकरिता हंगामी स्वरूपात कामाच्या उपलब्धतेनुसार रोजंदारी मजूरांच्या सेवा उपलब्ध करून घेतल्या जातात.

(२) हे खरे नाही.

(३) दिनांक १५ डिसेंबर, २०२१ च्या पत्रान्वये मा.राज्यमंत्री (वने) यांचेकडे निवेदन सादर केले आहे, हे खरे आहे.

(४) दिनांक ०१/११/१९९४ पासून दिनांक ३०/०६/२००४ पर्यंत सलग पध्दतीने अथवा तुटक-तुटकरित्या प्रतिवर्षी किमान २४० दिवस याप्रमाणे किमान ५ वर्षे काम केलेल्या, दिनांक ०१/११/१९९४ पासून दिनांक ३०/०६/२००४ पर्यंत कार्यरत असणाऱ्या रोजंदारी मजुरांना दिनांक ०१/०६/२०१२ पासून शासन सेवेत कायम करण्याचा शासन निर्णय दिनांक १६/१०/२०१२ व दिनांक १०/०५/२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये यापूर्वीच घेतलेला आहे. संघटनेने यापूर्वी अशाच स्वरूपाच्या दिनांक २७/११/२०२० च्या निवेदनाद्वारे दिनांक १६/१०/२०१२ रोजीचा उपरोक्त शासन निर्णय रद्द करून नव्याने शासन निर्णय निर्गमित करण्याची मागणी केली होती. संघटनेची सदर मागणी मान्य करता येत नाही असा निर्णय संघटनेस कळविण्याबाबत दिनांक २९/१२/२०२१ च्या शासन पत्रान्वये अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना कळविण्यात आले आहे. त्यास अनुसरून उपवनसंरक्षक, सातारा यांनी दिनांक १७/०२/२०२२ च्या पत्रान्वये संघटनेस कळविलेले आहे. त्यामुळे संघटनेच्या प्रस्तुत दिनांक १५/१२/२०२१ च्या निवेदनातील त्याच स्वरूपाच्या मागण्यांवर पुनःश्च कार्यवाहीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिवडी (मुंबई) येथील बीडीडी चाळीचा पुनर्विकास करण्याबाबत

(३३) * १३३८७ श्री.सुनिल शिंदे, श्री.विलास पोतनीस : तारांकित प्रश्न क्रमांक ७०३५ ला दिनांक ३ मार्च, २०२१ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय गृहनिर्माण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिवडी (मुंबई) येथील बीडीडी चाळी जुन्या, जीर्ण व मोडकळीस आल्या असून दुरवस्थेत व धोकादायक असलेल्या सदर चाळीत ९६० कुटुंबे वास्तव्य करित असल्याने दुर्घटना होऊन जीवितहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली असल्याचे दिनांक १० फेब्रुवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वरळी व नायगावच्या धर्तीवर शिवडी येथील १२ बीडीडी चाळींचा पुनर्विकास करण्याबाबत नागरिकांनी व स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने याप्रकरणी निर्णय घेवून शिवडी येथील बीडीडी चाळीचा पुनर्विकास करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. जितेंद्र आव्हाड : (१), (२), (३) व (४) शिवडी येथील बीडीडी चाळी मुंबई पोर्ट ट्रस्टच्या जागेवर असल्याने सदर चाळीचा पुनर्विकास प्रक्रियेत समावेश करण्यासाठी प्रथम केंद्र शासनाची परवानगी मिळणे तसेच शिवडी बीडीडी चाळीची जागा राज्य शासनाच्या नावे होणे आवश्यक आहे. यानुषंगाने शिवडी येथील बीडीडी चाळीची जमीन राज्य शासनास हस्तांतरित करण्याकरीता केंद्र शासनास दिनांक २७/०१/२०१७ रोजीच्या अर्धशासकीय पत्रान्वये विनंती करण्यात आली.

शिवडी बीडीडी चाळीच्या पुनर्विकास प्रकल्पाचा सुसाध्यता अहवाल तयार करून तो मुंबई बंदर न्यासास दिनांक १६/०२/२०१८ रोजी पाठविण्यात आला आहे. राज्य शासनाने देखील दिनांक १९/१०/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सदरहू सुसाध्यता अहवाल केंद्र शासनास पाठविला आहे.

तसेच दिनांक ०५/०८/२०२१ रोजीच्या अर्धशासकीय पत्रान्वये शिवडी येथील बीडीडी चाळ प्रकल्पास केंद्र शासनाची मंजूरी मिळविणे तसेच शिवडी बीडीडी चाळीची जमीन राज्य शासनास पुनर्विकासाकरीता हस्तांतरित करण्याबाबत केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करण्याची विनंती मुंबई बंदर न्यास यांना करण्यात आली आहे.

शिवडी बीडीडी चाळ प्रकल्पास केंद्र शासनाची मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर व त्याबाबत मुंबई बंदर न्यासाने राज्य शासनास/ म्हाडास सूचित केल्यानंतरच सदर प्रकरणी पुढील कार्यवाही करणे राज्य शासनास शक्य होणार आहे.

राज्यात अवैधरित्या वृक्षतोड करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करण्याबाबत

(३४) * १२६४० डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात गत ४ वर्षात सुमारे १ लाख ९ हजार सागाच्या झाडासह २ लाख ६३ हजार ३२२ वृक्षतोड अवैधरित्या करण्यात आल्याने शासनाचे रुपये २० कोटी ४३ लाख ५८ हजारांचे नुकसान झाल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अवैधरित्या वृक्षतोड करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) राज्यात गेल्या चार वर्षात एकूण २८४१७१ इतकी अवैध वृक्षतोड झालेली असून, सदर अवैध वृक्षतोडीमुळे झालेल्या नुकसानाची किंमत रुपये २१९५.८६/- लक्ष इतकी आहे.

- (२) अवैध वृक्षतोड प्रकरणी कसून चौकशी करण्यात येते व त्याबाबत नियमानुसार कार्यवाही करून दोषींवर ४८८९३ वनगुन्हे दाखल केले आहेत. गंभीर स्वरूपाचे १४३५ प्रकरणे न्यायप्रविष्ट केली आहेत व सौम्य स्वरूपाची ३८००९ प्रकरणे तडजोडी करून निकाली काढण्यात आली आहेत. अवैध वृक्षतोड प्रकरणी ९९१ वाहने जप्त करण्यात आलेली आहेत. तसेच अवैध वृक्षतोडीमुळे १५७१०.७७८ घ.मी. इतके लाकडाचे नुकसान झाले आहे. त्यापैकी वनक्षेत्रात ७२८७.४७३ घ.मी. एवढे व इतर ठिकाणी ३६४३.१३१ घ.मी. एवढे माल जप्त करण्यात आला आहे.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कांदिवली (पूर्व)(मुंबई) येथील अनधिकृत खाजगी
रुग्णालयांवर कारवाई करण्याबाबत**

(३५) * ११७९७ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कांदिवली (पूर्व)(मुंबई) येथील जनसेवा रुग्णालय, एनडीएस रुग्णालय, न्यू सिध्दिविनायक रुग्णालय, साईकृपा रुग्णालय, आणि साई समाधान रुग्णालय ह्या रुग्णालयांची नोंदणी न करताच अनधिकृतपणे सुरु असल्याचे निदर्शनास आले असून सदर रुग्णालयांच्या संचालकांवर समता नगर पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याप्रकरणी कारवाई करुनही सदरहू रुग्णालये सुरु आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, बॉम्बे नर्सिंग होम रजिस्ट्रेशन अॅक्टच्या तरतूदीनुसार मुंबईतील प्रत्येक रुग्णालय किंवा नर्सिंगची नोंदणी ही संबंधित महानगरपालिका विभागात असणे बंधनकारक आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींवर कारवाई करुन विनानोंदणी असलेल्या खाजगी रुग्णालयांवर नियंत्रण ठेवण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

(२) सदर रुग्णालयांना निरीक्षण अहवाल देऊन त्यांचेवर न्यायालयीन खटले दाखल करण्यात आले आहेत व पोलीस विभागामार्फत कार्यवाही सुरु आहे असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) व (५) विनानोंदणी खाजगी रुग्णालयांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात येते :-

- बॉम्बे नर्सिंग होम रजिस्ट्रेशन अॅक्ट, १९४९ च्या तरतूदीनुसार निरीक्षण अहवाल देऊन खटले दाखल करण्यात येतात.
- खटले दाखल करण्यात आल्यानंतरही विनानोंदणी रुग्णालये सुरु असल्याचे निदर्शनास आल्यानंतर स्थानिक पोलीस ठाण्यामध्ये गुन्हे दाखल करण्यात येतात.
- मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८ च्या कलम ३५१ नुसार नोटीस देण्यात येते.

- म्हाडा प्राधिकरणाच्या कार्यक्षेत्रात विनानोंदणी सुरु असलेल्या रुग्णालयांवर कारवाई करण्यासाठी म्हाडा प्राधिकरणास कळविण्यात आले आहे.
- संयुक्त कारवाईदरम्यान अशा प्रकारच्या काही रुग्णालयांतील ऑक्सिजन सिलेंडर जप्तीची कारवाई करण्यात आली आहे.

**हिंगणा (जि.नागपूर) वनपरिक्षेत्रांतर्गत अंबाझरी उपवन क्षेत्रात
वणवा लागून जैवविविधतेची हानी झाल्याबाबत**

(३६) * १२९९६ श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हिंगणा (जि.नागपूर) वनपरिक्षेत्रांतर्गत अंबाझरी उपवन क्षेत्रात वणवा लागून दीड हेक्टर वनक्षेत्र जळून गेल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, वणव्यामुळे वनातील अनेक झाडे तसेच पक्षांची घरटी नष्ट झाल्याने जंगलातील जैवविविधतेची हानी झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने हिंगणा वनपरिक्षेत्राचे संरक्षण करण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हिंगणा वनपरिक्षेत्रांतर्गत उपवनक्षेत्र अंबाझरी नियतक्षेत्र अंबाझरी बिट-२ कक्ष क्र.७९९ पांढराबोडी प्रत्यक्षात जळित क्षेत्र.०१.७४१ हे. आ.आहे.

(२) सदर जळालेल्या क्षेत्रात गवत प्रजातीचे सपाट मैदान असल्याने पक्षांची घरटी व इतर मोठी हानी झाली नाही.

(३) सदर प्रकरणी वनगुन्हा नोंदविण्यात आला असून काही पतंगबाजीनी अपप्रवेश करून सदर आग लावल्याचे चौकशीअंती निदर्शनास आले. सदर क्षेत्रात गस्तीत वाढ करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

धोबीघाट, ठाणे (पू.) येथील रहिवाशांच्या पुनर्विकासाबाबत

(३७) * १३२४५ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय गृहनिर्माण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे पूर्व भागातील धोबीघाट परिसरातील समन्वय सोसायटी व मित्रधाम सोसायट्यांमधील ३५५ कुटुंबांनी दहा वर्षांपूर्वी पुनर्विकासासाठी घरे रिकामी केलेल्या रहिवाशांचे विकासकाने १९ महिन्यांचे भाडे थकविले असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, समन्वय सोसायटी व मित्रधाम सोसायटीच्या प्रकल्पाची सुनावणी हाय पॉवर कमिटीकडे प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यात, दरम्यानच्या काळात विकासकाने रहिवाशांच्या इमारतीच्या केवळ पहिल्या मजल्याचे बांधकाम केले तदनंतर विक्रीच्या इमारतीतील दोन मजल्यांचे बांधकाम पूर्ण करून सदनिका विक्रीला सुरुवात केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, दहा वर्षांपासून घरांच्या प्रतिक्षेत असलेल्या रहिवाशांना हक्काची घरे मिळत नसल्यामुळे रहिवाशांनी अनेकवेळा उपोषणे व आंदोलने केली असून याप्रकरणी कोणतीही कार्यवाही होत नसल्याने रहिवाश्यांनी आत्महत्येचा प्रयत्न केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रहिवाश्यांचे घरभाडे थकविणाऱ्या विकासकावर कारवाई करून रहिवाश्यांचे थकित घरभाडे व रहिवाश्यांना त्यांच्या हक्काची घरे उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. जितेंद्र आव्हाड : (१) सदर योजनेतर्गत पात्र झोपडीधारकांचे अंदाजे १९ महिन्याचे घरभाडे थकित आहे, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) सदर योजनेतर्गत रिहँब इमारतीस ७ व्या मजल्यांपर्यंत व विक्री इमारतीस पहिल्या मजल्यांपर्यंत बांधकाम प्रारंभ प्रमाणपत्र (सीसी) प्रदान करण्यात आली असून, रिहँब इमारतीचे दुसऱ्या मजल्यापर्यंतचे व विक्री इमारतीचे पहिल्या मजल्यापर्यंतचे आरसीसी बांधकाम पूर्ण झाले आहे.

(४), (५) व (६) झोपडीधारकांनी त्यांचे थकित भाडे मिळण्यासाठी दिनांक ०७/१२/२०२१ ते दिनांक ११/१२/२०२१ या कालावधीत उपोषण व आंदोलन केली आहेत.

विकासकाने झोपडीधारकांचे घरभाडे थकविल्यामुळे, सदर योजनेच्या विक्री घटकाच्या इमारतीच्या बांधकामास दिनांक ०६/१२/२०२१ रोजी स्थगिती आदेश (Stop Work Notice) बजावण्यात आले आहे.

बीड जिल्हा नियोजन समितीमार्फत वन विभागातील विकासकामांसाठी दिलेल्या निधीचा गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(३८) * १२२२१ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बीड जिल्हा नियोजन समितीमार्फत वन विभागातील विविध विकासकामांसाठी प्रदान करण्यात आलेल्या रुपये १० कोटी ८४ लाखांचा निधी दिनांक ३१ मार्च, २०२० पर्यंत अखर्चित राहिल्याने सदर निधी शासनास परत करणे बंधनकारक असूनही निधी परत करण्यात आला नसल्याचे निदर्शनास आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वन विभागीय अधिकारी, बीड यांनी केवळ कागदोपत्री कामे झाल्याचे दाखवून सदर निधीचा गैरव्यवहार केल्याप्रकरणी संबंधित विभागाकडे करण्यात आलेल्या तक्रारीवरून जिल्हा नियोजन समितीने वन विभागाला चौकशीचे आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वन विभागाकडून सदर प्रकरणाचा चौकशी अहवाल नियोजन समितीला प्राप्त न झाल्यामुळे दिनांक १४ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास जिल्हा नियोजन समितीने पुन्हा एकदा वन विभागास चौकशीसाठी स्मरणपत्र दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने वन विभागातील विकास कामांच्या निधीचा गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) बीड जिल्हा नियोजन समितीने सन २०१९-२०२० या आर्थिक वर्षात वन विभागातील विविध विकास कामांसाठी १० कोटी ४१ लक्ष रुपयांचा निधी बीड वन विभागास दिला होता. त्यापैकी रुपये ४.०५ कोटी एवढा निधी माहे मार्च, २०२० अखेर पर्यंत पूर्ण झालेल्या कामांवर खर्च करण्यात आला. रुपये ६.३० कोटी एवढा निधी १२ संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीमार्फत प्रगतीपथावर असलेल्या कामांसाठी विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक २८/११/२०१४ अन्वये विहित केलेल्या कार्यपध्दतीनुसार संयुक्त वन व्यवस्थापन समित्यांच्या खात्यावर जमा करण्यात आला. उर्वरित रुपये ०.०६ कोटी इतका निधी समर्पित करण्यात आला होता.संयुक्त वन व्यवस्थापन समित्यांच्या खात्यावर जमा करण्यात आलेला रुपये ६.३० कोटी एवढा निधी माहे मार्च-२०२० नंतर समित्यांमार्फत कामे पूर्ण झाल्यानंतर खर्च करण्यात आला आहे.

(२) उप आयुक्त (नियोजन), विभागीय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद यांनी दिनांक २६/११/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये जिल्हाधिकारी, बीड यांना तक्रारीच्या अनुषंगाने सखोल चौकशी करून वस्तुनिष्ठ अहवाल सादर करण्याबाबत कळविले होते. सदर पत्राची प्रतिलिपी कार्यवाहीसाठी विभागीय वन अधिकारी, बीड यांना अग्रेषित करण्यात आली होती.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

या प्रकरणी विभागीय वन अधिकारी, बीड यांनी दिनांक ०४/०१/२०२१ रोजी जिल्हा नियोजन समितीला अहवाल सादर केला असून जिल्हा नियोजन समिती, बीड यांनी दिनांक २१/०१/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये सविस्तर अहवाल

उप आयुक्त (नियोजन), विभागीय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद यांना पाठविला आहे. त्याचप्रमाणे या प्रकरणी विभागीय वन अधिकारी (नियोजन), औरंगाबाद यांनी चौकशी करून दिनांक २२/०४/२०२१ रोजी मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.), औरंगाबाद यांना अहवाल सादर केला आहे.

तथापि, सन २०२०-२१ मध्ये वितरीत निधीबाबत पुनश्च: तक्रारी प्राप्त झाल्याच्या अनुषंगाने जिल्हा नियोजन समितीने दिनांक १४/१०/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये सन २०१९-२० व २०२०-२१ मध्ये झालेल्या खर्चाचा कामनिहाय छायाचित्रांसह अहवाल सादर करण्याबाबत वन विभागास कळविले आहे. सदर अहवालही विभागीय वन अधिकारी, बीड यांनी जिल्हा नियोजन समितीला दिनांक १८/०१/२०२२ रोजी सादर केला आहे.

(४) या प्रकरणी प्राप्त तक्रारींच्या अनुषंगाने विभागीय वन अधिकारी, बीड व विभागीय वन अधिकारी (नियोजन), औरंगाबाद यांचेकडून चौकशी करण्यात आली आहे. सदर चौकशीअंती जिल्हा नियोजन समिती, बीड मार्फत वन विभागास विविध विकास कामांसाठी दिलेल्या रुपये १० कोटी ४१ लक्ष निधीमधून केलेल्या कामांमध्ये आर्थिक गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आलेले नसल्याने कारवाईचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) सदर प्रकरणी विलंब झालेला नाही.

मुंबईतील दहिसर नदीपात्र स्वच्छ करण्याबाबत

(३९) * १२०९४ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बोरीवली (मुंबई) पूर्वेकडील श्रीकृष्ण संकुल येथील दहिसर नदीपात्रात शौचास आणि लघुशंकेस जाणाऱ्याचे प्रमाण वाढत असल्याने दहिसर नदीपात्र अस्वच्छ होवून रोगराई पसरण्याची स्थिती निर्माण झाली असून याकडे महानगरपालिका प्रशासनाकडून कोणतीही कारवाई करण्यात आली नसल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, दहिसर नदीपात्रातील गाळ काढण्यासह नदी स्वच्छ करण्यासाठी ठेवण्यात आलेले प्रवेशद्वार (एंटी पाईट) नदी स्वच्छ केल्यानंतर महानगरपालिका प्रशासनाने बंद करणे गरजेचे असतानाही ही प्रवेशद्वार (पाईट) तसाच खुला ठेवण्यात येत असल्यामुळे अनेक जण नदीपात्रात प्रवेश करून शौचासह लघुशंकेस येतात, यामुळे दहिसर नदी व परिसरात अस्वच्छता पसरलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दहिसर नदीपात्रात शौच आणि लघुशंकेकरीता जाण्यास बंदी घालून नदीपात्र स्वच्छ ठेवण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही, असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

परंतु, दहिसर नदीमध्ये मोठ्या प्रमाणात गुरांचे शेण, गुरांचे मृतदेह, तबेल्यांचे घाण पाणी सोडले जात असल्यामुळे मुंबई मार्च संघटनेमार्फत दिनांक ३०/०१/२०२२ रोजी गोवर आंदोलन करण्यात येणार असल्याचे वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक, कस्तुरबा मार्ग पोलीस ठाणे यांचेमार्फत दिनांक २७/०१/२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस कळविण्यात आले होते.

(२) हे खरे नाही.

दरवर्षी पावसाळ्यापूर्वी दहिसर नदीतील गाळ काढण्याकरीता वापरण्यात येणाऱ्या यंत्रसामुग्रीला ये-जा करण्यासाठी नदीची संरक्षक भिंत तोडण्यात येते. परंतु, गाळ काढण्याचे काम पूर्ण झाल्यानंतर कंत्राटदारामार्फत सदर संरक्षक भिंत पुन्हा बांधण्यात येते. त्यानुसार महानगरपालिकेमार्फत सन २०२१ मध्ये नदीतील गाळ काढल्यानंतर संरक्षक भिंतीचे बांधकाम करण्यात आले आहे.

(३) व (४) सदर ठिकाणी सामाजिक उपद्रवावर निर्बंध घालण्यासाठी तसेच प्रतिबंधात्मक कारवाई करण्याकरीता बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत "उपद्रव शोधक मार्शलस" यांना तैनात करण्यात आले आहे.

श्रीकृष्ण संकुल, बोरीवली (पू.) येथील गोठ्याच्या अस्वच्छतेबाबत दिनांक २१ व २७ जानेवारी, २०२२ रोजी महानगरपालिकेमार्फत दंडात्मक कारवाई करण्यात आली आहे.

**वसई-विरार (जि.पालघर) महानगरपालिकेत आरोग्य कर्मचारी
पुरविण्याच्या कामात गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(४०) * १२२९८ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वसई-विरार (जि.पालघर) महानगरपालिकेतील माजी वैद्यकीय अधिकारी सुनील वाडकर यांनी सेवेत असताना पालिकेच्या आरोग्य विभागात कर्मचारी, डॉक्टर, परिचारिका इ.पुरविण्याचे कंत्राट वाडकर यांची पत्नी आरती वाडकर यांना दिले असून पालिकेत रुपये १२२ कोटींचा कंत्राटदार घोटाळा झाल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महानगरपालिकेतील माजी वैद्यकीय अधिकारी श्री.वाडकर यांची डॉक्टरची पदवीही बोगस असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बोगस पदवीच्या आधारे शासकीय नोकरी मिळविणाऱ्या दोषीवर तसेच पालिकेतील कंत्राटदार कामांचा गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषीवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) अशा प्रकारची तक्रार विभागास प्राप्त झाली आहे. सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने आयुक्त, वसई-विरार शहर महानगरपालिका यांना स्वयंस्पष्ट अहवाल सादर करण्यास यापूर्वीच सूचित करण्यात आले आहे.

तथापि, सन २०१०-११ पासून ऑगस्ट, २०१३ पर्यंत वसई-विरार शहर महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात सार्वजनिक वैद्यकीय आरोग्य मूलभूत नागरी सुविधा पुरविण्याकरीता तांत्रिक वैद्यकीय मनुष्यबळ पुरवठा करण्याचा ठेका डॉ.आरती वाडकर यांना दिला होता. सदर मंजूर निविदेअंतर्गत श्री.सुनिल वाडकर यांना एम.बी.बी.एस. डॉक्टर म्हणून पुरविल्याची बाब वसई-विरार शहर महानगरपालिकेने कळविली आहे.

(२) सदर प्रकरणी तालुका वैद्यकीय अधिकारी, वसई प्राथमिक आरोग्य केंद्र, वसई यांनी विरार पोलीस ठाणे येथे केलेल्या फिर्यादीवरून दिनांक १४/१२/२०२१ रोजी याप्रकरणी गुन्हा दाखल झाला आहे. सदर प्रकरण पोलीस तपासाच्या अधिन असल्याची बाब वसई विरार शहर महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(३) वसई विरार शहर महानगरपालिका यांनी कळविल्यानुसार खालीलप्रमाणे वस्तुस्थिती निदर्शनास येते :-

- सन २०१०-११ पासून ऑगस्ट २०१३ पर्यंत वसई-विरार शहर महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात सार्वजनिक वैद्यकीय आरोग्य मूलभूत नागरी सुविधा पुरविण्याकरीता तांत्रिक वैद्यकीय मनुष्यबळ पुरवठा करण्याचा ठेका डॉ. आरती वाडकर यांना देण्यात आला.
- तथापि, ठेकेदारासोबत करण्यात आलेल्या करारनाम्यातील अटी शर्तीनुसार डॉक्टर्स, नर्स, पॅरामेडीकल स्टाफ यांची वैद्यकीय शैक्षणिक अर्हतेची तपासणी करणे व तदनुसार मनुष्यबळ पुरवठा करणे बंधनकारक होते.
- परंतु उपरोक्त डॉक्टर सुनिल वाडकर यांच्यावर दाखल गुन्ह्याच्या पार्श्वभूमीवर ठेकेदार डॉक्टर आरती वाडकर यांनी शैक्षणिक अर्हतेची खातरजमा न करता बोगस मनुष्यबळ पुरवठा करून महानगरपालिकेची फसवणूक केल्याबद्दल दिनांक २७/१२/२०२१ रोजी विरार पोलीस ठाणे येथे गुन्हा दाखल केला आहे.
- सदरची बाब पोलीस तपासाच्या अधिन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई शहर व उपनगरातील विहिरींतील पाणी चोरी
करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करण्याबाबत**

(४१) * ११८२४ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.सुनिल शिंदे, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई शहर व उपनगरात ब्रिटीश काळापासून असलेल्या हजारो विहिरींतील भूजलाचा बांधकामासाठी टॅकर माफियांकडून होत असलेल्या बेसुमार उपशामुळे भूजल पातळी खालावून समुद्राचे पाणी भूजलात शिरकाव करण्याचा धोका निर्माण झाल्याचे दिनांक १० फेब्रुवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून, मुंबईत अवैध पाणी उपसा, पाणी चोरी, टॅकर माफियांच्या माध्यमातून मुंबई आणि मुंबई महानगर क्षेत्रात रुपये ३ हजार कोटींची उलाढाल होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केंद्रीय भूजल विभागाच्या सर्वेक्षणानुसार मुंबई शहरात १९ हजार पेक्षा जास्त पाण्याच्या विहिरी असून त्यापैकी १२ हजार ५०० बोरवेल, २५१ जलकुंभ, २१६ जलविहिरी असून यातील एकाच जलकुंभातून रुपये ८० कोटींची पाणीचोरी झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबईच्या विद्यमान भूजल संसाधनाच्या वापराची क्षमता लक्षात घेऊन वैज्ञानिकदृष्ट्या अभ्यास करून पाणी वापराचे धोरण निर्धारित करण्यासाठी शासन तज्ञ समितीची नेमणूक करणार आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मुंबईतील बेकायदेशीर व अनियंत्रित पाणी चोरी करणाऱ्या माफियांवर दंडात्मक कारवाई करण्याबाबत तसेच मुंबई शहर व उपनगरातील विहिरींतील जलउपशास निर्बंध घालून पाणी चोरी रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) अशा आशयाची कोणतीही माहिती बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस प्राप्त झालेली नाही.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात विविध ठिकाणच्या विहिरीतून अवैधरित्या पाणी उपसा केला जात असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे नागरिकांकडून अथवा संस्थांकडून टॅकरची मागणी केल्यास महानगरपालिकेच्या टॅकरद्वारे अथवा सदर टॅकर उपलब्ध नसल्यास अर्जदारास प्रमाणित केलेले टॅकर आणण्यास परवानगी दिली जाते व त्या टॅकरमध्ये विहित दर/ शुल्क आकारून महानगरपालिकेच्या पाणी भरणा केंद्रात पाणी भरून दिले जाते. याकरीता बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने स्वतंत्र धोरण जाहीर केले असून त्यानुसारच टॅकरद्वारे पाणीपुरवठा केला जातो.

(२) केंद्रीय भूजल विभागाने मुंबई शहरात विहिरींचे सर्वेक्षण केल्याबाबत बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे माहिती उपलब्ध नाही.

तथापि, सन २०२१ मध्ये बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत करण्यात आलेल्या सर्वेक्षणानुसार एकूण ४७१० विहिरी आढळून आल्या आहेत. तसेच, माहे डिसेंबर, २०२१ पर्यंत एकूण १२,९५४ कुपनलिकांना व १७४७ कंगण विहिरींना महानगरपालिकेमार्फत परवानगी देण्यात आली आहे.

तसेच, मुंबईत एकाच विहिरीतून ८० कोटी रुपयांची पाणी चोरी झाल्याची तक्रार पोलीसांकडे दाखल झाली असल्याचे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(३) मुंबईच्या विद्यमान भुजल संसाधनाच्या वापराची क्षमता लक्षात घेऊन वैज्ञानिकदृष्ट्या अभ्यास करून पाणी वापराचे धोरण निर्धारित करण्याच्या अनुषंगाने उचित कार्यवाही करण्याची विनंती पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभागास करण्यात येत आहे.

(४) व (५) माहे डिसेंबर, २०२१ पर्यंत एकूण २५१ विविध प्रकारच्या विहिरींमधून अवैधरित्या पाण्याचा उपसा करून टॅकरद्वारे वाहून नेल्याचे आढळून आल्यानंतर केवळ सदर विहिरींच्या मालकांवर मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ मधील तरतूदीनुसार कारवाई करण्यात आली आहे.

**राज्यातील कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका क्षेत्रासह सर्व
महानगरपालिका क्षेत्रात फेरीवाला धोरण राबविण्याबाबत**

(४२) * १३००० श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.राजहंस सिंह : सन्माननीय नगरविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका क्षेत्रात दोन वर्षापूर्वी सोडतीद्वारे राबविण्यात आलेली प्रक्रिया अपूर्ण असल्याने फेरीवाले आपल्या हक्काच्या जागेपासून वंचित राहिल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबईतील एल्फिस्टन पुलाच्या दुर्घटनेनंतर तसेच मा.मुंबई उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार मुंबई एमएमआरडीए क्षेत्रातील कल्याण, डोंबिवली, ठाणे, कुर्ला, दादर, अंधेरी, बोरीवली आणि परिसरातील रेल्वे स्थानकापासून १५० मीटर हद्दीत फेरीवाल्यांना मज्जाव करण्यात आला आहे, हे ही खरे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने राज्यातील सर्व महानगरपालिका क्षेत्रात फेरीवाला धोरण राबवून स्थानिकांना प्राधान्य देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेमार्फत फेरीवाल्यांना जागा वाटपासंबंधी दिनांक १३/११/२०१९ रोजी सोडत काढून जागा निश्चित करण्यात आल्या होत्या. तथापि, प्रस्तावित जागा निवासी क्षेत्रात असल्याने अन्यत्र ठिकाणी जागा देण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी केली असून, सोडत काढतेवेळी निश्चित करण्यात आलेले क्षेत्रफळ फेरीवाल्यांना मान्य नाही असे कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेने कळविले आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) राज्यातील सर्व महानगरपालिका क्षेत्रात फेरीवाला धोरण राबविण्याच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे कार्यवाही सुरु आहे.

पथ विक्रेता (उपजीविका संरक्षण व पथविक्री विनियमन) (महाराष्ट्र) नियम, २०१६ दिनांक ०३/०८/२०१६ रोजी प्रसिध्द करण्यात आला आहे.

पथ विक्रेता (उपजीविका संरक्षण व पथविक्री विनियमन) (महाराष्ट्र) योजना, २०१६ दिनांक ०९/०१/२०१७ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली आहे.

मा.उच्च न्यायालयात दाखल रिट याचिका क्र. ६५२/२०१७ तसेच जनहित याचिका क्रमांक ९८/२०१६ मध्ये दिनांक ०१/११/२०१७ रोजी दिलेले आदेश विचारात घेऊन कार्यवाही करण्याच्या सूचना सर्व महानगरपालिका व नगरपरिषदा यांना देण्यात आल्या आहेत.

राज्यातील सर्व महानगरपालिकेमध्ये मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार नगर पथविक्रेता समिती गठीत करण्यात आलेल्या आहेत. सदर समितीच्या देखरेखीखाली पथविक्रेत्याचे सर्वेक्षण सुरु आहे. कोविड-१९ च्या पार्श्वभूमीवर सर्व महानगरपालिकांचे सर्वेक्षण पूर्ण होऊ शकले नाही. २७ महानगरपालिकेमध्ये पथविक्रेता सर्वेक्षणामध्ये २,९१,३३९ पथविक्रेते आढळलेले आहेत. पुढील सहा महिन्यामध्ये सर्व महानगरपालिकेमधील पथविक्रेत्यांचे सर्वेक्षण पूर्ण करण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री.राजेन्द्र भागवत
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.